Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 24 АПРЕЛЬ, 1984 ШУ. ◆ № 49 (6927). ◆ Мах 3 кеп.

«КОММУНИСТ» ЯХАЧА ЖУРНАЛАГА

КПСС Централъни Комитето, журнала хьалхара номер араяьннача дийнахьа денз 60 шу дизарца, дег тlера даькъала ювц «Коммунист» яхача журнала редакционни коллеги, берриге болхлой, цуьн авторски актив из дешарашц.

РКП(б) Централъни Комитето ьвча решенегlа хьадаьча «Большевик», цул тlехьагlа «Коммунист» яхача журнала тlехдаьнна донкхий хlамаш нарагlдийннад парте чакхдоахача идеологически гlулакхашка, из массела а хиннед хьалха латтача марксистско-ленински уйлан трибуна, парте революционни теорен политикан чlоагlагlа дола пропагандист. Творчески марксизма традицешта, ленински идешта тешаме дола журнал тохкамах чакхдаьнна дела дола КПСС гlонча да по чакхдоахача революционно-эргалоний гlулакхашка, социализми коммунизми хьальлра декхараш кхоачашдеча.

Донкха да lилман коммунизма теори кийчъоча юкъе журнало лоаца дакъа. Цо эггара хьалхагlа уйла тlерзаш дегlаенача социализма массе тайпарча проблемашта, из эргаякхара наькъашта, тlатеlla вlаштlехьдаккха тlерт ва КПСС XXVI съезда, цул тlехьагlа хиннача КПСС ЦК Пленумий установкаш кхоачашъелга, кадраша социалистически боахам делабара, организованностен дисциплинан, гlулакх кхетадеш бехктохкам хетаца деладара тlаберзабаь парте никъ чакхбоахилга. Партийни комитеташцен организацешцен, из дешача дуккхача нахаца хlара дезна айкха бувзам доаттабаро йиш хулийт цунга парте идейно-политически балха йlаьхиё опыт массе оагlоракьара вlашагlтоха, къахьегамхошта коммунистически кхетам лучъ, пар инициативаш хьинари Советски пачхалкхен экономически оборонни потенциал дlахо чlоагlъяра оарцагlдаха.

Вай мехка а доазол дехьа а из дешарий чlоагlа уйла гlайодаш я социалистически содружество дегlахувлара, дуьнен революционни процесса, машар, демократи, социальни прогресс бахьан долаш империализма агрессивни низий авантюристически гlулакхашта дукхьала доаттабеча къовсама актуальни проблемаш lнаманга гlолла йоахкаш йола «Коммуниста» тlа кепаетта материалаш. Шай балхах йокхха моттиг хетаю журнало пролетарски, социалистически интернационализма принципаш лерригlа чlоагlъяра, буржуазни общественни строл, антисоветизмаи антикоммунизма эксплуататорски маlан хьагучадаккхара.

«Коммунист» кховттиъа шу дизар — парте идейни вахаре лоархlаме событи. КПСС Централъни Комитето дlахайкаду, журнало дlахо а парте идейно-теоретически гlулакхашка хьинаре дакъа лоацаргдолгах, общество дегlайоалаяра лоархlамегlа йола проблемаш кlоаргга тохкаргйолгах, марксизмана-ленинизмана, КПСС-ен Советски пачхьалкхена чурчен арахьарчен политикана дог тешадеш пропаганда ергйолгах, доллача хlамана тlехьа нотарнаш йоаха коммунистически идеяш наха юкъе кхухьаргйолгах ше чlоагlа дог тийша хилар. Шеко яц, журнало марксистско-ленински теоре цlенал ма могга кьаллоаттаергйолгах, буржуазни вахара хьисап тlагlертта хьагучадоахаргдолгах, моастагlаш долча идеологена духьала, рольни социализмана духьаларча оппортунистически ревизионистски гlулакхашта духьала къовсам лоаттабергбола.

КПСС Централъни Комитета дег тlера лоа редакционни коллеге, «Коммуниста» ерригача коллективе, цун авторашеи из дешарашеи Маркса, Энгельса, Ленина революционни хьехам, машарен коммунизмаи идеалаш котъяхар духьа вай цхьана лоаттабеча къовсаме дlахо а толамаш дахар.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

ЧУИЙННА БОЛХ БИР...

Доккхий деккараш тlаийцадер Гl. Ахриева цlерагlча заводе коллективо В. И. Ленин ваь 114 шу дузача цlайна хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник хьинарча къахьегамца белгалдеккхара. Шоай дош дизза чакхдаккхара, лаьрзlа хиннача Бекса, балха арааьлар 1100 саг, церех барзl бlаь болхло шоай массазарча балха моттигашка къахьегама вахте а летташ продукци хьеш бар. Цар шоаш тlаийца деккараш lоламе кхоачиш а деш, 28 эзар сома мехка тайп-тайпара продукци арахийцар, цунах итт эзар сома мехка яр халкъе эзаш дола товераш а делаш. Завода коллективо ерриге арахийцача продукцех ах совгlа яр фонде завода бовзлоша цу дийнахчехьалкхен дикала Зная йоппаш я.

Ленински коммунистически субботник долча дийнахьа кхольча бийделен электроэнерген чотагlа къакьегаш хилар ах бlаь совгlа болхло, ВЛКСМ XIX съезда цlерагlча Инархоев Мустафас кулгалдеча бригада коллектив. Ленински субботник долча дийнахьа ший смении норма 180 процент совгlа кхоачашйир шлифовщика, коммунистически къахьегама ударника Шадиев lумара Османа. «Цlеча шоаттдийнахьа» шиъи аки норма кхоачашйир СССР Лакхехьарча Совета депутата, слесара - инструментальщика Халгуев Тlахира.

Цхьайтталагlча пятилетка фонде завода бовзлоша цу дийнахьа дlачуделар шоаш дахказа 1500 сом ахча.

* * *

Субботнике нийтта хьинаре къахьийгар Грозненски швейни производственни объединене болхлоша. 21 апреле цар арахийцар 150 эзар сома мехза швейни изделеш. Кхольча бийдал чотагlа хьадир дукха барзкъеш.

Шоаш дехкива варзl эзар сом ахча цхьайтталагlча пятилетка фонда юкъедихьад хlемар тегареша.

* * *

Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа Ленина ордена лелаеча «Грознефть» производственни объединене балха араьлийнавар 19950 гаргга саг церех 5630 болхло къахьегама вахте латташ хилар. Кхьча деношкарчул дукхагlа мехкдаьтта даьккхар 21 апреле, 11,1 эзар сома мехза гlишлон - монтажни балхаш 13,5 эзар сом мах бола ремонтни балхаш дир, дlа-хье дихьар 2400 тонн совгlа халкъа боахама мовхьаш.

Иттаж бригадаш хилар кхоьча электроэнерге чотагlа къахьегаш.

В. КОСТОЕВ.

В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода хьалъяь болх бе йолайолийташ я Кьулбаседа Кавказе эггара йоккхагlйола Г-43-107 яха установка.

Валха тlа толамаш доахачарна юкъе я Штанько Михаил керте латта «Южстальконструкция» яхача треста СМУ монтажникий бригада.

СУРТА ТlА: бригадир М. Штанько (хьалхарча плане), монтажник С. Агаранян.

З. БАТЧАЕВА сур.

...ХlАЬТА УКХАЗА ХЬЕЖАШ БАЬГlАР

Дегаш гlоздаьнна болаш, коммунистически субботнике хьинаре дакъа лаца араьннабар республике дика вовзаш волча гlишлонхочун Котиков Век-Хана кулгалдеча комплексни бригадера нах. СпецСМУ-10 чуйоагlа из барт бола коллектив.

lуйрийна цхьайтта сахьат доалаш латтар со цига кхаьчача хана, бригадера массехк саг бытовкашта бесар хьоххаш, кlир тохаш, достам беш воаллар, хlаьта вожаш вагончика юхе lохайша багlар.

— Варайтта сагаз латташ я тха комплексни бригада, — йоаш дувц Котикова, — берригa нах къахьегама цlей дикача хьонхамаща белгалдаккха лаьрхlа балха баьхнар. Цхьабакъда, тхона хьабе болх-м бац, хlана аьлча, хlанзчул кхо сахьат хьалхагlа хьахкхача езаш яр бетон, хlаьта кхаь машинах цхьаккха хlанз а гучаьннац.

— Цу гlулакха бехке малав?

— Нохч-Гlалгlайчен гlишлон управлене диспетчерски служба. Заявка дlаеннаяр оаха цига седхале а. Хlаьта йоккхача панелах цlеношхьалдеча моттиге бетон йоацаш хилча цхьаккха тайпара болх дlагlоргбоацилга массанена а дика ма хой. Сона-м болхлоех ахь хет.

Аз дика кхетадора Котиковгара хьал. Фу дергдар, из тевеш ала хlама корадаьзаьдаьр сона.

Со бригадацара къасташ дик делиъийта кхаьчадар, цхьабакъда, бетон-м хьахкхачанза яр. Цу гlулакха дукха бехке болаш санна кортой чудаха багlаш Котикова бригадера нах а бар...

Аз лакхе дийца хьал дар Грозне яхлагlча микрорайоне 206 квартирах латтаргдола кооперативни цlа хьалдеча а.

Кхы дикагlа лелаш дар цу районе Грозненски цlеношхьалдеча комбината чуйоагlача Бахухаджиев Мухьмадий Нуралиев Нурадиней кулгалдеча участкашкера гlулакхаш а.

— Миштa лел шун болх, дукха бий субботнике араьннай нах, — аьнна, заьча хаттара жоп а луш, Бахухаджиев Мухьмада, доккха са а даьккха, аьлар: «Тахан кхоачашде лаьрхlа дукха балхаш дар тха, цхьабакъда, са участкера 12 саг балха хьаьсенавац. Шоай бехкагlа-м lийнабац уж хьа па боагlаш. Грозненски района Покмлача Атагlара уж хьабоалабе декхарййла бар ПАП-5 водителаш».

— Са участкера цхьайтта саг а висав тахан балха ара ца воалаш. — аьлар Нуралиева а. — уж Урус-Мартановски района Алхазурова яхача юртера хьабоалабе безараш а ПАП-5 водителаш бар.

Ишттa хьал дар ДСК-на чуйоагlача шин участке хинар.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

КПСС ЦК февральски апрельски (1984 ш.) Пленумий решенеш къахьегамен политически хьинар айдаь бола Нохч - Гlалгlайчен къахьегамхой барт-кхоагlо йолаш арабаьлар В. И. Ленин ваь 114 шу дузача дена хетадаь долча Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа. Ерригa ленински коммунистически субботнике дакъа доацаш хилар 65 эзар саг, 1983 шера хиннарел ннъ эзар саг дукхагlа.

КЪАХЬЕГАМА ЦlЕЙ

Цу дийнахьа промышленносте къахьегаш хилар 74 эзар саг, соахкарчул ши эзар саг дукхагlа, гlишлон къахьеча, соахка хинараш массел 33 эзар саг, колхозашка 34 эзар, совхозашкен кхычa чакхтьелихен боахамашкен 36 эзар, торговлен юкъарча кхачен предприятешкен 25 эзар саг. Транспортни организацешка къахьегаш хиннав 26 эзар саг, соахкарчул цхьа эзар бахло дукхагlа. Хlанзa кхычa организацешка, учреждешка, дешара заведешка дакъа лаьцад 396 эзар сага.

«Цlеча шоаттдийнахьа» шоай хьинари кийн кхо па бен къахьегаш хиннача республика промышленносте болхлоша аракийнай алхаш 800 эзар сома мехза товарни продукци, соахкарчул ленински коммунистически субботник долча дийнахьа арахийцачул 24 эзар сома мехза дукхагlа. Гlишлонхоша подрядни балхаш даьд 626 эзар сома мехза а соахкарчул 4 эзар сома мехза дукхагlа.

21 апреле шоаш даьккха 465 эзар сом ахча цхьайтталагlча пятилетка фонде дlачуденнад республике къахьегамхоша, из кхыл соахкарчул ши эзар сом дукхагlа.

ЛЕНИНА ХЬЕХАМИ ГlУЛАКХИ — МИЛЛИОНИЙ РЕВОЛЮЦИОННИ КХОЛЛАМЕ

В. И. Ленин ваь 114 шу дизара хетаяь Москве хиннача торжественни заседане новкъоста В. И. Долгиха яь доклад

Новкъостий!

Шоай башха-дика идеяши къахьегама наха леладу революционни гlулакхаши бlаь шеренашка даха дусаш бола нах болаш ба адамлен исторечухь. Цу тайпарча уйланхоиш кхоанен уйла еш хиларо тlехьеннй гаргара а кхетабеш а хулийт уж: Уж бешкургбоацаш дег чу бувшарал совгlа, адамий гlулакхашка а бах. Цу тайпара хила а хиннав, массаза а хург а ва шийцlи къахьегамхой социальни кийсхои ирази бахьан долаш лоаттабеча къовсама коталоний байракх а хинна дlаэтта вола Владимир Ильич Ленин.

Ленин — Советски Союза Коммунистически парти хьальра дунен тlа эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе вlашагlъеллари, эггара чlоагlагlа гlорваьнна вай заман политически деятель, эггара сийлахь - воккха адамлен гени.

Ленин — эзараш таьпица адамашца вувзаенна волча цар баьчча тlехдика масал. Болхлой класса, берригача къахьегамхошта, цар тахана нарчен кхоанарчен денна дlадена дар Владимир Ильича дерригa lалаьмате доккхий идейно - теоретически организаторски гlулакхаш, бокъонца турпала хинна цун вахар.

Ленинизм планете гlолла коталонца лелалургьяцар цlий ханарча вахах цьаннех а ца боаллаш хинна, Ленинах баьлла, хургдар lилменга гlолла бlаргдайта тамашийна низ хиннабецаре. Тахан а тlехьа, цун балхаш воаш дешаш, цо мел даьчун мах беш, вай цеццувл социальна вахара боарам боацаш шера ара алхха бlарга-сица чулаца, дукха итташ шераш тlехьагlа хургдар бlаргаго Ленина низ кхачарах. Хургдар хара, цун теоретически выводаши политически решенеши нийса хилар алгlарне уллар общественни прогресса законаш кlоаргга кхетадар, Марксен Энгельсен революционни lилма цо массе оагlорахьара дегlадоаладар, хьаькъало кердадараш майрра хьаллувццарца цхьана таръеш йола бакъ реализм.

Ленинизм — кийчача жоп гуллам бац. Из — даим дийна латта теори, общественни вахар довзарен аргаданкхарен, къовсама опыт. Кхолламеш деш доле адамий гlулакхаш творчески кхетадара низ бола метод, шийна нийсса кхы цхьаькха йоаца чакхдоахича гlулакхий руководство. Ленина хьехам хано баьча тохкамех тlехдина чакхбаьниаб, дунен кортамукъален ганза чу бииаб.

Сийлахь - воккхача Октябра наькъагlа вай гаьнагlа дlахьалхашкахьа ме доах. Йизагlа кьагучайоал лергйоашача ленински идей йозал. Цар шаьра гуш йола ориентираш лу коммунизм хьалъяра саготагlа дола декхараш толаме кхоачашдара. Ше хьальча тlех хьаькъалечун васкеташ кхоачаш а деш, вай парти бlубенна йода хержача наькъагlа. Цудухьа лоарзагlа баргбоацаш ба вай вахаре чlоагlлуш дола кердея беркатен мел дола хlама творчески дегlа а кхувлаш, советски нах кхоте а беш, цар коллективни уйлен хьинари кхоачашданза долча декхараш, хlанзарчен дlахорчен бlарзагlча проблемашта тlа в дерзадеш советски халкъ дlахьалхашкахьа кхувлара бола цун лоlам.

Из лоlам, партен халкъен йохаргйоала цхьоагlо геттара дика бакъйир КПСС ЦК февральски апрельски (1984 ш.) Пленумаша, СССР Лакхехьарча Совете хиннача хоржамаша. цун эггара хьалхарча сессе балхо. Массане а цхьатарра раьза хинна хьаллаьцар позитивни процессаш дегlаккхувла, массе оагlорахьара бистах реалистически никъ — дегlаена социализм эргаьнкха тоаяра тlаберзабаь никъ чакхбаха чlоагlа лаьрхlа парти хилар. Коммунисташа, берригача советски наха дег тlара къоалбалдаьд КПСС ЦК Генеральни секретаралла, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла Константин Устинович Черненко — гlорваьнна партийни пачхалкхени деятель, ленинизм котъякхара тlехьара чlоагlагlа вола къовсамхо харжар.

Советски мехка къахьегамхошта вовз Константин Устинович ленински хьисапе вола, вахара йоккха школа чакхъяьккха кулгалхо, вай сийлахь - донкхача халкъа тешаме воl хиларах тарра. Централъни Комитето новкъост Черненко митчахьа хьонахарах, массе метте партена мутlахьа хилара, принципальни чlоагlен хилара, сагахи новкъостахи доахкаш хила деза дина мел дола гlулакхаш шийх доахкаш хилара образец хиннав.

Константин Устинович Черненкос КПСС ЦК февральски апрельски Пленумашка, укх шера 2 марта хархархоща вlашагlкхийттача метте даьча къамаьлашка белгальяккхай чурчен арахьарчен политика даькъерча КПСС наькъа преемственность, царца я парте XXVI съезда решенеш, Ленина белгалдаьраш кхоачашдара вай чакхдаха дезача гlулакхий шерра программа.

Ленин ваьча дийнахьа денз 114 шу дизар белгалдаккхарца советски наха вай Даьхенна, адамлена цо мел даь хlама бахьан долаш Владимир Ильич, чlоагlа лоархlаш цунна барнал оалаши шоаш хилар хьахьекха lац. Воай никъ цlаьнка а кхы цlаьнка а буст вай цун хьехамца, карагlдувларий Ленина санна мах бе, гучахьара дар дикагlа кхетаде, кхоанента бlарт сийрдагlа кхаба гlерт вай. Цудухьа тешаме хов вайна: ленински наькъагlа додача вай халкъо керда исторически коталонаш йоахаргья!

ЭКОНОМИЧЕСКИ ПОЛИТИКА — ДЕГlАЕНА СОЦИАЛИЗМИ ТОАЯРА КЕРТТЕРА ЗВЕНО

Новкъостай! Ленински стратеге хила хьакъ долаш да хьалаьцачул тlехьагlа саготагlа дола декхараш къоастаде йиш хулийтаргйола керттера звено шаьра белгальелга. Из гонзал тlехдика йолаш хиннав Ленин. Хьадагадохаргда вай Октябрь чакхбаьлча хьалхара шераш. Чурчен дунеп халкъашта юкъерчен хьисапера чlоагlа тоалханс деш дукха уттар Советий Мехка хьалхашка. Эггара хьалха, герз бе а делла юраданза даргдоацаш дар болхлой-ахархой lаьдал. Керда тайпа эскар, бокъонца дола халкъа эскар дар эшаш. Хlаьта Ленин керте лаьттача коммунистий парте хьадир сийлахьа Цlе Эскар, дlахьеннар, вай революци ше лорае ховргдолаш йолга.

Къаьнача стройгара къаьначa Советски республикала тlехьаленна кхьчар, хоаш ма дарре. чlехьабиса, империалистически тlемо хер хоадаь боахам. Кхы а дукхагlа халча эттар хьал граждански тlоми кхыча мехкий интервенции бахьан долаш. Заводаш болх беш яцар, транспорт толкаьяр, йоаго хlама тоьацар. Къелоь моцалон гlоарал доадаьдар къахьегача халкъа, цу гlулакхо боарам боацаш чlоагlа халача, революцех даьнача беркатах пайда эца йиш ца хулийташ хиннача, цул совгlа — лун лардашта шоашта кхерам тlатувсаш хиннача хьал тlа оттадар Советски lаьдал.

Котъяьннача революце чlоагlа лард, общества социальни прогресс lалашъергйола геттара хала экономически проблемаш къоастаергйола никъ лахара Ленина гени яр эшаш.

Мелдургбоаца Ленина лоlам, организаторски талант яр эшаш боахама декхараш кхоачашде ерригa парти, мутlарера халкъ оарцагlдаккхара. Духхьал социалистически экономика хьаярах йоаллийта лайнад Владимир Ильича чоалхаегlарча дешашта юкъера. Октябра карагlдаьнараш шийх тийша долаш йола керттера звено хьалаха. «Хlанз вай керттера политика, — хьахкайнаду цо, — хила еза — пачхьалкхе экономически хьальяр...»

1918 шера бlаьств йоаллаше а тlатеlla дlаволаеннав Ленин социализм хьальяра план бокъонца кийчъе. Теоретически геттара кlоарга чувахе оттаю цо парте экономически стратеги. социалистически боахама гlулакхаш лоладара лоархlамегlа йола принципаш. «Пролетариата диктатура замалахьара экономикен политикен», «Советски lаьдала аргlанара декхараш», «Сийлахь - йоккха почин», «Кооперацеи хьакъедьа» яхача а цу шерашка даьха дlайха са ходолийташ хиннача дуккхача кхыча а цун классически балхашка цунца цхьана белгалбаьб йlаьхкхача хана хьоргбола экономически никъ.

Ленина оттаь программа кхоачаш а еш. большевикий парте, турпалча болхлой классо, дерригача советски халкъо лоацача исторически ханашка мехка индустриализаци, юрта боахама социалистически эргало, культурни революци йир, хьалххейир воай квалифицированни кадраш, шерра никъ хьабийллар lилмен техникен дегlадоаладара. Мехка экономически сибат оалангара деза хувцадедар. Хlанзара юрта боахам а болаш, хьалха латта культура а йолаш низ бола индустриальни держава а хиния дlаэттай вай Даьхе. Тlом хьале хьалхарча шерашке а промышленни производства обьемага диллача дунен тlа шолагlча моттиге Европе хьалхарча моттиге яр Советски Союз.

Хlанз дегlаенача социалистически общества материально - технически база я СССР доалахьа. Беттал кlезигагlа йолча хана бlаргтача 1940 шера йоаккхаш хинар миссел къамая доход йоаких мехка бlарчача халкъбоахама комплексо. 15 дийнахьа хьаю цу хана еш хиннар миссея промышленни продукци. Цун дукха эггара лоархlамегlа дола тайпаш арахецара бlубенна хьалха латт вай дунен тlа.

Советски халкъа хьинарча къахьегамца хьаль низ бола экономически потенциал чlоагlа лард а хинна дlаэттай социальни декхараш кхоачашдара, мехка оборонни низ чlоагlбара. хьинаре арахьара политически никъ чакхбахара. Белгал да даьнкхача мехаргдац советски экономико СЭВ-а доалонел чухьа цхьана леладу гlулакхаш дегlакхувлачен кlоаргдечен лоаца доклад.

Партен халкъои деча кхолламий керттера сфера хила а хиннай, хург а я экономика. керттера дакъа цунга кхоачдегlаена социализм эргайоаккхача. Цудухьа боахама лоархlамегlарча проблемашта халданза уйла тlалоаттаю парте, корадоагlа цунна уж къестаергйола наьгъаш. Къаьстта дика гуш да из тахан.

КПСС-о шай XXVI съезде, цул тlехьагlа хиннача КПСС ЦК Пленумашка белгалъяьй мехка экономически социальни прогресс яра шерра программа. Из чакхъяккха еза — цунна тlадерзадаь да партен халкъен керттера низаш. Указарьяр, нагахьа санна Ленина дешашца аьлча, вай балха вай политика меттахьчара моттиг я.

Хlанз вай чакхдоакхх халкъа боахамта интенсификаце наькъ тlа боаккхаш гола тохийтар санна дола доккха гlулакх. Хоржамашта хьалха къамаьл деш новкъоста К. У. Черненкос белгалдаьккхар: «Сикагlа хьадхашкахьа доаалургдолаш а даха безам болаш а да вай. Дукха а хьинарегlа къестаюлургйолаши къестае езаш да вай экономика интенсивни дегlайоалаяра проблемаш. Цу ларда тlа мара кхоачашдулургдолаш а ничад халкъа эшача материальни духовни хlамашца тlехь-тlехьа биззагlа кхачамбелга». Комплексни, социально - политически, экономически, организационни мероприятей шерра спектр чулоацаш дола декхар да из. Из кхоачашдар — вай строя совленаш lилма - технически революцен карагlдувлараша йиззагlа ювзар, мехка производительни низаш дlахо айдара дукхагlа айттув болаш доза хьалаш вlаштlехьдахар.

Экономике хулаш дола кlоарга хувцамаш парте эггара айхагlча тайпаре дувз планови управленеш, боахама механизм эргаьккха тоаярца. Цу хана вай теркалъю боахама расчетах ког-гlортолга еш хила еза социалистически производство яха ленински указанеш. Духхьал цо lалащъю халкъа боахама ерригача участникаш дlадодачуни хьахулачуни эггара дикагlйола соотношени, аьттув боаккх плановии заданеш кхоачашъе нийсагlа дола наькъаш лаха. Экономически грамотни счета лоархlам, мах, хlама хьаярга дlадодар, прибыль кхараш санна йолча рычагий лоархlам айбе беза. Лоацца аьлча, хозрасчетни хьисапаш хьинаре, массе метте юкъекхахьяр, цуна новкъарле еш мел дола хlама юстаре кхувсар — парте тахан ниттa оттаду доаш.

Дуккхача даькъе вайна новкъостая де деза халкъа боахама цхьадолча доакъошка чакхйоахача йоккха масштаб йолча эксперименташа. Цар ларда тlа шаьръе лерхl управлене эффективнегlа йола механизм. Валхах хьахиннарашка хьаьт долаш предприятеш хиларах кхетамца пайда а эцаш, бусоццаш хьахулачоа хьалхара пар бехктохкам лакхбе, къахьегама коллективай уйла кхоачамаш шагучаьахара, тlахдина, хlанзарчун тайпара йола продукци хьаяран арахецарае тlаерзае еза.

Вай плановии управленесиа гlулакхаш нийсен эффективни хуьга производствагарча хьалах, ресурсехи уж дlа-юка екъярах нийса а ший хаинахьа а хови барах тийша да. Цхьан юкъа лаьрхlа бац учетен тlахьожамев Ленина баь lалаьмате бокица лоархlам. Уж ши хlама ца хилча объективни мах булургбац моллагlча участнерча гlуланхий, тохкам булургбац решенеш бокъонца кхоачашъяьйий хьожиш. Хlанзарча электронно - вычислительни технико, регионални отраслевни информационни центраша, управлене автоматизированни средствашa йиш хулейт из болх лакхагlча боарам тlа боаккхаш айбе. Дика хургдар вай боахама кадрай из де безам дукхагlа хуларе.

Дlахо а халкъа тlахьожама органий болх тоабе, цу гlулакха юкъе къахьегамхоша лоаца дакъа хаданза шерде дева.

Халкъа боахама эффективность чlоагlъяра, цун интенсификацена тlаберзабаь парте никъ — из да тахан общественни къахьегама оасарле ховдам боллаш болча лоархlаме хиларах йола ленински установка бокъонца кхоачашхилар. Из хаданза лакхлургa lалашдер — ерригa торонаш оарцагlъяха езаш дола доккха комплексни декхар. Хlаьта вай уж кlеаша а яц. Царех да технически прогресс ма могга сихъяр, кадрай квалификаци лакхъяр, дисциплина чlоагlъяр а производство дикагlа вlаштlехьъяккхар а.

Укх тlеххьарча хана парте чакхдаьхача организационно-политически экономически хьисаперча гlулакхаша вай халкъа боахам чlоагlа айбаьб. Дукхача звеньяшка дикала хьонхамаш тоаденнад, сихагlа лаккху къахьегама оасарле. Из-м хlанз а балха юхьиг мара яц.

«Къахьегама оасарле айяро дlадеш, эггара хьалха, йокхача индустре материальни лард lалашъелга: доагор, аьши доаккха производство, машиностроени, химически промышленность дегlайоалаелга» яха ленински указани актуальни я вай деношка а. Мехка экономика интенсификаце наькъ тlа яккхара парте беча балха лоархlамегlарча достамех маl болаш юс из.

Из декхар кхоачашдара мах баь варгсацаш бокхйа ба мехка электрификаци ярах йолча ленински идей лоархlам а уж чакхъяхара опыт я. Шийна доалахьа низ бола доагора - энергетически база йолаш йолча Советски Союзо шийна эшача энергена ший ресурсай чотах кхоачам бу. Цу тайпара хьаа тешаме дlачlоагlду тlаьйцача вай дешкара ГОЭЛРО плана морт лоархlаш йолча Энергетически программо. lалаьмате йоккхий я цун масштабаш. Дlахо йодача хана хlара шера иттаж дукхагlа моцноста болх бе йолаялийта лерхl ГОЭЛРО планагlчул.

(Ихстедоалар 2-ча оагlо тlа).

ЛЕНИНА ХЬЕХАМИ ГIУЛАКХИ — МИЛЛИОНИЙ РЕВОЛЮЦИОННИ КХОЛЛАМЕ

(Истседоалар. Доладар 1-ча оагIув тIа).

ЙоаккхагIйола доагорга-энергетически комплексаш хьаьс, кIор, газ, мехкдаьтта дукхагIа даха, атомни энергетика сихагIа дегIаяхувла, гидроэлектростанцеш дIахо я хьалъе лаьрхIад. ЧIоагIа лоархIаме да энерги кхоара политика чIоагIагIа лелаяр, йоаго хIамен энерги дикхарен пайда эцарен структура тоаяр. Энергетически программа чакхъяьнкхаро IалашдергдаI халкъа боахам вIаьххача хана тIехь - тIехьа чIоагIагIа дегIаухилга, бахача наьха вахара боарам хадданза лаккхлуйтга.

ХIанзарча этапе парте экономически стратеге лоархIамегIара бIарчча дакъа да агропромышленни комплекс дIахо дегIайоалаяр. Пачхьалкхено цу гIулакхашта хьенадеча дукхача рузкъех эффективни пайда эцилга дукхача дакъе юрта боахама боахлоша хьегача къих тийша да. Цар дикин дукхагIа яха еза лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукци. Вай индустрега тIа а дуьнац эIаминга декхареш. Цо колхозаши совхозаши шийх ханахьа IалашъеI еза тIехдикача техникаца, удобренеца, кхыча материально - технически ресурсашца.

Производства эффективность лакхъяр дукха лоаттабу къовсам вIаштIехьбоаккхаш парте массаза а уйла тIайоаххийт деррига доакъош технически кхы тIа а кийчдара керттера вIинин еш йола даймехка машиностроени эргальнкха тоаяра. Инженерий, конструкторий, болхлой кхааш, кердадараш дагалувцаш йола цар уйла тIеерзаьь хила еза тахан хIанзарча хано дIадехараша ма яххара йола, кхом бергболаш а наьха къахьегам аттача боаккхаргболаш а йола керда, оьсарегIа болх бергбола машиний системаш, тешаме оборудовании, робототехникен аппаратурен хьакхоллара. Вай декхар да конструированеи проектированеи сфере опытни, квалифицированни, талантлаж кадраш чIоагIъаллийтара массаза а йоакхо яр.

Къахьегама оасарле, производства эффективность лакхъалар айхха дувзаденна да Iилмен техникен дегIаахарца. Шийх Iилманхошта карегIдувларех доккхал ду мехко. Дукхача керттерча лостамаша дунан тIа хьалхара моттигаш доал советски Iилмо. Цунца цхьана вахаро дIадех цун торонех биззагIа пайда эцилга. Iилма - технически прогресс сихъяра укх тIеххьарча хана тIаийцача документаш тIа белгалъяьй цу дакъе наккадаха дезача гIулакхий программа. Iилмо производствацa айхагIа интеграци елга вIаштIехьдаккхара хьадда, тIагIертта болх бизза бергбац.

Новкъостий! Мехка къаьаи рузкъан эттара лоархIамегIа дола дакъа — болх беш йола керттера производственни фондаш. Эффект йоккха йола экономика хила йиш яц цу IалашъяммаI йоаккхача потенциалах рациональни пайда эцаш ца хуле, станокашта, механизмашта, агрегаташта бу ма ду болх ца хулийте. Доалъойн доакъошта юкъерен диспропорцеш дIаяхар, оборудоване балха сменность лаккхъяр — из декхар кхоачашдара пайданагIа дола гIулакхаш. Боккхача лоархIаме да укх тIеххьарча шерашка продукце прогрессивни тайпан арахеца отталь производственни мощностaш шоай ханашха караерзаяр.

Аллха таханарча ден йоаккхо а еш даха йиш йолаш дац вай. Цудухьа экономика прогрессана хиланза даргдоаца хьал лоархI парте халкъа боахама дерригача доакъошка Iилманен техникен карагIдьайначa хIанзарча хIамай дарда тIа производственни фондаш даим кердалхарах. Декхар оттаду предприятешта хьинарегIа реконструкци модернизаци е, йтара хьалхарча аргIанна цу гIулакхашта оборудовании капиталовложенеши хьажае, гIишлоешхой пIаманаша а хьажара аргIа цар лархIа.

1983 шера инвестиционни практике белгалдаьйна хIамаш дIачIоагIде а дIахо дегIаяххувла а деза. Дукха хIама да де дезаш капитальни вложеней эффективность хадданза лаккхлургйолаш еррига гIишлошъяра процесс сацлагара деза тоаяра, хьалхагIа йистеяха езача лоархIамегIара объекташта низаши средствашн тIаерзаяр.

Белгтала деррига халкъа гIулакх да материальни ресурсех рационально пайда эцар. Цу дакъе укх тIеххьарча шерашка кIезига хIама карагIдьинадац, вешта торонаш а я укхаза йоккхий. Вай боахама хIанзарча масштабашка, масала, дIаухийта материалаш общественни продукта хIара сома ахка кхьан кепига кIезигъяро йиш хулийт къаман доход сомагIа 13 миллиард сома яккха. ХIаьта а, продукце единицан лоархIаш дIаухийта бийгдя доагор, энерги, материалаш худа лар аьлна хеттача тайпара текаш йолаш кIезиглац. Массаза а кIоаргга тоххаш дац уж дешаш проекташ уттаеча хана, ресурсаш кхоеш йола процессаш шортига юкъекхухьаш йола факташ кIезига яц. Цунна уйла кIезига тIайоххийт цхьацхайолча къахьегама коллективаша. Цхьайолча регионашка лерттIа терналдац моттигера доагора тайпаш, хьурмат деш йоагаяц газ, маьхера мехкдаьтта продукташ. Материальни ресурсаш боккъонца хьурмат деш лелаяр — вай планаш наIиса хилара ца хилча даргдоаца хьал. Экономе режимана доагIаш мел долча хIамашта. Ленина яьххача тайпара, хабареш кIезигагIен хьадда болх дукхагIен хила беза.

Халкъа боахам интенсивни наькъ тIа боаккхилга дагадоха йиш йолаш хIама дец продукце дикал лакх ца йичен из тешамегIа ца хилийтачен. Укхаза дIадехараш IалашъяммаI чIоагIа лакхденнад. Цар боарам тIа доалара Iилманен техникапен керда карагIдьиарех пайда эцанза, пачхьалкхен стандартий лоархIам айбанза баргбац, технически тIахьожама службай гIулакхаш тоаданза даргдац. Белха тIа бран ерашкара, дIа эцаш йоаца хIамаш хьерашкара жоп дIрагIа а дехаш, цу цхьан ханка заводской марка сий, болхлочун сий доллача хIамал дезагIа лоархIаш болча наха дукхагIа моральни материальни поощрени е йоагIа.

Новкъостий! Халкъа боахам дегIабоалабар, цунна интенсификаци яр, производства лакха эффективность Iалашъяр вайна цIакхха а хинадац самоцель йолаш. Вай парте массаза а лаьрхIей цунах халкъа хьал-торо хадданза лаккхъяра средство. Ишта да КПСС-о керттера лерхIар. Парте даим чакхбоах из никъ. Укх шера лаккхлуш йола еррига къаман доход советски наьха вахара боарам айбарга дIайохийтаргья. Лаккхлурьа бахача наьха реальни доходаш. Халкъа хьал-торо дIахо лакхъяр — вай чакхйоаккхаш йолча Кхачан программа маIаь. Массанена а хоеш да мел дукха хьалду чуIе цIенош. КПСС Центральни Комитетои правительстваи долла хIама ду чуIе керда цIенош хьалдаре пятилетке заданеш биззача боарама кхоачашъяь хилийтара. ЧуIе цIенош хьалдара проблема сихагIа къовстаяра тIо дердар чуIеча цIеной фонд шийх метте хилийтара моттигерча органаша йоаххо дукхагIа йоре, дика могаргдола чуIа цIенош боаьо йоацаш дIадоехаш йолча фактаща къовсам лоаттаборе.

ХIанз ийгьаш я халкъа иш товараш хьаду производствои бахача наха гIулакхаш дара системи дегIайоалаяр комплексни программа. Дукхагlа хоатташ долча товарашца нах дикагIа Iалашбера, укх хьадара объемаш йоаккхагIа хилийтара, ассортимент шеръяра, дикал лакхъяра тIадерзаль гIулакхаш чакхдоахаш а парти правительствои. Из айгIечей моттигерчен промышленноста гIулакх хинна ца Iеш, еррига предприятей гIулакх да, цар профиль е ведомствении доал моллагIа дале а. ЧIоагIа лоархIам бу баха нах эшача товарашца биззагIа Iалашбера, царна ду культурно-бытовой медицински гIулакхаш тоадара декхараш кхоачашдара хьалхара моттигерча советски боахамен органий дакъей бехктокхами лакхбара.

Парте даим йоаххо еш хоза гIулакх — распределительни отношенеш эргайоахаш тоаяр. Къахьегама коллективаш хьинарегIа дакъа даца яьйнай производствана доал дара юкъе, къахьегама бустамаш цунах доагIар дIателаран тIахьожам лоаттабеча, ширлуш я хозрасчетни бригадай гIулакхий сфера. Къахьегамах луш йола вознагражденни цунах хьахудачуннца нийсагIа тарьеш тела яьннай. ДIахо а бе беза из болх. Ленина дIадийхараш деррагIа кхоачаш а деш: «Хьинарга хьежна хила еза потребление а. Из ца хуле хьинар — дагадоалар, мохьаш мара доаш хIама дац. ХIаьта вай мел аьлча а материалисташ ма дий».

Наьха инициативен творчествои дегIаккхувлара ишо бола средство я деррига халкъа социалистически яхь. Тахан вай экономикана сов интенсификаце керттерча лостамий хьарсам чу ярхаш латт из. Къахьегамхоша биза тIайнйоаб планаш совгIа къахьегама оасарле 1 процент лаккхъеи продукци хьаярга дIадодар кхы тIа а 0,5 процент локкхъ аьнна парте бьа тIаххьехам. Болхлоша, колхозхоша, интеллигенце къахьегама яхь хьадда оренгираш а хинна дIаэттай уж цифраш.

Практически гIулакхашта тIадерзаро шийх бериит дензад. 1984 шера хьалхарча квартале IалашдаьдI промышленни продукци хьаяра план 102 процент кхоачашъелга, совхи цу хана хинначунца нийсйча 4,9 процент из кугIингIа хьаьелга. Лаккхъенний къахьегама оасарле. ДукхагIа хинад нийду дулх, шуре, фуаш. Болх дикагIа бе аьннай транспорт. ХIаьта а сатийнна Iе бахьан дац. ДIахо а чIоагIъе еза плановни исполнительски дисциплина. Балха ерригача участкашка дикка толамаш даха деза.

Халкъа ма хеттара я вай планаш. Цудухьа, белгалдаьр тешаме кхоачашдарал сийлехьа а долаш патриотически интернациональни декхар дац вайца массайена а.

ЛоархIаме да, хIара ди вай Даьлен экономически оборонни низ дIахо чIоагIбар духьа, дикагIдола советски наьха вахар бахьан долаш са ца кходеш, деррига хьинар дIадахийта къахьегарца белгалдаккхар!

ЛЕНИНСКИ ПАРТИ—НАЬХА СОЦИАЛЬНИ КХОЛЛАИ ХЬАЛХАККХУВЛА НИЗ

Новкъостий! Ленина карагIдьинна эттара доккхагIа дола исторически хIама — цо марксистско - ленински парти хьакхоллар. Революционерий коммунистически организаце, ленински дешашца аьлча, «Росси тIаккIалтIара яьккхар». Цо цун болхлой класс, деррига къахьегамхой кердача строя кхоталонга, тоаллина яьнача социализмага кхоачабер.

67-гIа шу да Ленина парти — советски халкъа чIоагIгъенна авангард йола — йоаккхагIа йолча социалистически пачхьалкхенна керте бIубенна ю лаьца латта, демократе, машаре, социальни нийсхои уйлаши принципаши чакхйоахаш. Цо йиза кхоачашъяьй къахьегамхой догдоахилга, бIа ца къоноиш чакхбаьккхаб вай мохк массе йолча халонех.

ЦIаккха а ца лакъаш бола парте коталоний хьаст — цунна магар, цун вIаштIехьдалар наьха кхоллама хьинар дегIакхувла а доагIача новкъа дIадерзаде а, нах идейно вIашагIбетта хар, уж шийна тIехьабаха карагIдалар. «Вай хьаде вIаштIехьа мел даьннача, — яьхад В. И. Ленина, — хьахьоюх вай дарде лаьцар дунен тIа эттара дикагIа бола низ—боллаойн аьркъойн хинналга». Коммунистически парте чIоагIъеш хьакхелла йолча советска общества социально - политически цхьоагIоно. СССР-е дахача халкъий доттагIало кхы тIа а дукхаза совбаьккхаб из низ.

Парте а халкъа а уйлаши гIулакхаши цаIаш хилар, къахьегамхой КПСС Центральни Комитета гоахьа кхотабенна хилар, — из ба, — новкъостий, — коммунизм хьалъеча вай керда кулаш доаьаргхилларех болатешам!

Преемственноста принцип е лелаеш, парте творчески хьакхолл шийн политически никъ. Цо шийн хан-ханнахьа жоп тела вахаро дIадехаршта, къестаду сагото гIа йола декхараш, нах вIашагIбеттал вай вахар дегIадоаладара хьашташ кхоачашде. Ленина хьийхача бесса, хьакъале а тIагIертта а кхоачашду парте общественна кулгалдела а из нийсача новкъа юргнгга а. Ишта лакъайода парти шийн XXVII съезда.

Бараьтта миллион вола коммунист, хIаьта царех ндо даьца хIана дац аьнна материальни производства сферашка болх беш да. 430 эзар юххьанцара парторганизацаш — цу йоаххача потенциалах латт тахан КПСС.

ДIахьа парте отчеташи хоржамаши дика школа хилар коммунисташ кхебаре. Центральни Комитето шехдар ду тIехьа тIайоагIача хана кхы а совдаргдолаш хIара партийни организацен кхоллама низаш, къахьегамхой коллективий политически тIуьм чIоагIъьяра. Массе а моттигашка партийно - политически болх дикагIа бар, бригада самна лоархIаме йолча звене хIаьта а — из да дIахо йоалча хана шерра наьха социальни а къахьегама а хьинар дегIадоаладертдола гIулакх.

Ленина партийни советски органашкара а коммунисташкара а дала а дIадехаш хинад цар массанаха а тIехдика условеш хилийтар, къахьегаш мел болча наха шоай дикагIа йола оагIонаш хьахьокха йиш хургйолаш. Вай хана, из кхоачашдара торонаш, цIаккха а ца хиннача бесса, йоккха я. ДегIаяра кердача лагIа тIа яьнна халкъий юкъера пачхьалкхе. Лаккхбеннаб Советски культура боарам а.

Наьха хьинар айдара йоккхий резерваш оарцагIъяьхай дIахо йодача хана вай общества политически система тоаяра — эттара хьалха халкъа депутатий Советий балхаш. Укхаза керттердар да, белгалдаьнкхад КПСС ЦК апрельски Пленуме, Конституце Советашта сиха йола Iабдала боккъонаш массаза, массанахьа шоай балха чулоацамца а стилаца а хулийтарга. ТIайцача законага хьежна Советашта нахалера бувзам чIоагIбар, профсоюзии а, комсомольски а, кхыйолча массои а организацей балхаш тоадар, къахьегамхой коллективай лоархIам лаккхбар — цунах гу партена социалистически демократе гIулакх.

Общественна кулгалдара юкъе дукха а нех шерра чуухаш хилар докких декхареш уттаду хIара советски гражданина хьалхашка.

Боккъонца вола керда дуне хьакхоллашвар из ва дийша, кхетам бола, шийх къахьегама декхараш дизза кхоачашду, халкъий юкъерча хьашитий оагIув дилла а хьаллоацаш вола саг. Миллионаш болча наьха шоай гражданаски декхарех цу тайпара бола кхетам хьакхеллар вай социалистически вахаро хьинсап да, цар массазара оазал а хиина дIаттад из. Цо хьакъоастабу уж «ахчан тIорми» мара хIама дагадоаллаш доацача сутарча, мохчча дунеах. ХIанз, В. И. Ленин вах ди хьатIадоагIаш, вай мехка массе а моттигашка коммунистически субботникаш чакхдоахилга, вай вахаре белггала гуш йола кхетамен дикача оамалех аьгта, кхоанарча сага массе а дийнахьара корта а хилкаи чIоагIIенна дIаоттаргда.

Цу тайпара саг хьакхевара. КПСС политически наькъо хьадхашна уттаду декхараш къахьегамхоша дикагIа кхетадара тIаберзабаьба идеологически кхетам баларех болх. Из организаторски боахамен практикаца айхагIа бувзара, ма мотта дукхагIа халкъа кхолама низаш цуьнна тIадерзадара йолча йоаххобах латташ я КПСС ЦК июньски Пленума (1983 ш.) решенеш а уж кхоачашъяра йола дукхазача тайпара деятельность а.

Личность гармонично хьалкхеара а хIана хьакхоллара къахьегама къона тIехье дикагIа хьалкхеара а тIаерзаль я школьни образованех йола реформа. СССР Лакхехьарча Совета сесса тIайцача боккха политически социальни лоархIам болча документа тIа массе а оагIорахьара хьахьенхай школешка къахьегамен политехнически кхетам белара йола ленински идеяш. Парти шеи яц, советски школа, дезало, комсомоло, еррига общественни организацешца деча новкъосталах кок-гIорто лгаеш, Советий Мехка йоагIа идейно чIоагIа, нравственно цIена, Ленина гIулакха тешаме, къахьега а социалистически Даьхе лорае а кийча бола граждаиаш хьалкхеберг хилларах.

Советски нах лакха идейность йолаш хилар — вайна карагIдьанна боккхача махкера хIама. Цудухьа да ва, социализма моастагIий мотта бирса советски строя идейни лардашта тIагIорташ, шеррача масштабе идеологически диверсеш еш, тийшача балхах хьайийза йолча пропагандах пайда а ийбеш, парте беча кхетама балха новкъарле еш хилар.

Классови моастагIчун тийшача балха анцеш хьагучайоалача хана советски общества духовни нравственни унахцIенон, цун социальни оптимизма ларда а хинна латташ йола цун фундаментальни маьхаленаш кхы а къаьгагIа хьагойта еза.

Из деча хана шоашта карагIдьинначох доккхал даь сатийна Iоха йиш яц. Вай низ болаш хилар гуш да вай сих ца душ, реалистично хIана а кIезига доацача кхоачамбоацарашта оцене яла хоаш, тIагIертта уж дIадоахаш хиларца. Правопорядони социалистически законности чIоагIъяр духьа чакхдоаха гIулакхаш, наьха рузкъан тIаьххувларашца, кхааш ийдерашца, шоай балха гIулакхах айхха шоашта болча аьттон пайда ийберашцен хьамала бахаши болх беши бирашта новкъарле ерашца лоаттабу къовсам чIоагIбар — из ханна аьнна чакхйоаккха кампания яц. Берригача советски наха хьаллоацаш бола из къовсам дIахо йодача хана а чIоагIIен деррагIен лоаттабергболаш ба.

Новкъостий! Вай еррига планаш кхоачашъяр, къахьегамхой социально-политически хьинар лаккхдар дукхача дакъе тийша да партийни, советски, боахама организацей балха стилах. Толам баккхар Iалашдеш я вай доагIа а доагIаш ленински оалаш йола балха стиль. Из эттара хьалха да болх тIах аьнна хьабеш, шийн болх кIоаргга бовзаш, нах шийх тешаргболаш гIулакх вIаштIехьдаккха хоеш, цар хьашташ кхоачашдара чIоагIа оарцагIвоалаш хилар. Кхетадеш да, укхаза дукхадар кадрай политически, профессиональни, нравственни башхалонех тийша долга. Вай болаш ба йтиш эзараш талант йола кулгалхой, производства организатораш. Цунца цхьана, наст-наста болх талхаста лелабеш, къаьцар тIара бала ца туйлиш, гIулакха IагIяш даче а «деррига ше долча тайпара дита» гIертар йола моттигаш дIаяхара оаьзиш кIезига тIаахийта дезаргдац.

Ленина вайна йитача принципашца дIадех дог-кIеба, техка, инициативна болаш, кердадар теркаме ийдеш болча боахлой хIам бар, цунна цхьана шийх ханнахьа хувла беза тIехьаоьсача участкай кулгалхой. «Надрашца беча балха тIа кхы цхьаннахьа ца беча тайпара хьаддан уйла яьн йола система хилийта еза. Укхаза ла йиш яц каста-каста уж хувцаш хилар е дукхача хана кадрови состав арга ца йоаккхаш йитар», белгалдаьккхад апрельски Пленуме новкъоста К. У. Черненкос.

Парти Iалашде гIерт дукха оагIонаш йIаьхийн йола ленински стиль хIара партийни, советски, боахамий кулгалхочун хиланза аргIоана боахлой инструмент хулга. Эттара хьалхарча дакъе по теркам тIаухийт кадрий персональни бехктокхам айбара. кхычарна тIехьашка дечкъа, шоай кхоачамбоаларашк тIалатташ дарна хIатIадехаш йиш хургйоаца хьалаш хьадара. Деррига дешаш коллегиально дувцаши къестадеши хилар, белгалдаьхад Ленина «белгалъянна» кьыгтаи шеко йоалаши къоастамбаь йола задачанаш практически балхаш кхоачамдара... хIорамо чIоагIа хоадабаь бола бехктокхам оттабарца дувзаь доагIа».

Из дIадехар кхоачашдара баргIал а хила дIотт вай дукхханахьара сов хьалсосаьь йола управленчески аппарат. Ца эшаш йола юкъе латта инстанцеш хилаьро боахама гIулакхаш чакхдоахача предприятеш шоай лоIаме хилара. Экономически хьисапе кулгаллара методех пайда ийбара новкъарле ю, кадрай бехктокхам лелбу. Цудухьа аппарат эргахкха тоеяр гIулакх кхы тIеххьадаха йиш йолчарех дац.

ХIара денна ше лоархIаме дешаш къестадеча хана КПСС-о чIоагIа фе ладугI къахьегамхоша яхачунга, халкъагара хьанийбу шийна низ хьаькъали, советски нах шийна тIехьа боах. «...Вай партин Советски Iадали моллагIа аргIанара хелоаш е аргIанара декхар тIаттача гуччахьа къахьегамхоша кхайкаш хилар, цу е воих хана советски балха кхаа е кхыча оагIон деррига яца оарцагIбанна тIагIорта безиргах нах дIакхетаб «хаф» социализм кхоталонний лоархIамеча хIамаех цаI саина белгалдоахаш хинна Ленина, Владимир Ильича из васиет Советски Союза Коммунистически парте лоархагI ца йоалаш кхоачашдеш да.

МАШАРЕИ МАШАРЕ ВIАШИ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРЕИ ЛЕНИНСКИ НАЬКЪАГIА

Новкъостий! Машар — социализма идеал. Ишта кхетадеш хинад из доа Ленина. Революце баьччо белгалбаьккхаб вай доалол арахьарча политике дуьца безиинна — из социализм хьалхара машаре хьалаш Iалашдар. Чоалхане хинача цу хана а тIехьа го вIаштIехьдаьлар цун из Iалашдара кхоачадергдола реальни торонаши средствашн, тайп-тайпара общественни строяш йола пачхьалкхенаш шоайла машаре яхаш хулга боккъонца хиланза даргдоацар долча хьагучадаьнкхар. Ленина уж принципаш Советий Мехка берригача дIахорча доалол арахьарча политикана ларде йийшар. халкъашца юкъе латтача отношенеи хIанзара система хьаяра IалашъяммаI чIоагIа влинин еш а я.

Коммунистически партии Советски пачхьалкхен Ленина хьийхача машарен машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладарен наькъа тешаме йолаш хьеший. «Советски Союз ше сийлахьйоккха социалистически держава хилара тарра, — белгалдаьккхад К. У. Черненкос КПСС ЦК февральски Пленуме, — биззача боараме кхетабеш я халкъашта хьалхашца машар лорабарен чIоагIберен даьхе шийна тIалатта бехкинкхам». Вай чура яр сапна доалол арахьара а политика белггала я преемственность йолаш, хьадда исторически хьалашт теркал а деш, творчески дегIаухаш, хадданза конструктивни решенеш лелаш хиларца.

ХIанзарча хана цун керттера лостамаш белгалдаьхад КПСС тIеххьарча съездашка. Из — машар чIоагIбелга, ядерни тIом ца хулийтнага, СССР а, цун союзникий а доттагIий а кхерамазе чIоагIъелга; Из — халкъашца юртамукъен шоай лоIамагIен хилара лоаттабу къовсам хьаллоацилга; Из — халкъаца шоайла дIа-юха лоаттаду гIулакхаш дегIаккхувлара доагIа хьалаш IалашдаьI хулга.

Эттара хьалхарча даькъе леладе дезаш лерхI парте вежарашка долча социалистически вежарашара массе оагIорахьара бувзамаш дегIаккхувлар. Социализм дунен система а хинна дIаэттача хана деце машар лорабара йола торонаш дикка тIаккхийттар. Вежарашка долла мехкаш шоайла барт болаш, доазол арахье шоай чакхдоахача гIулакхий а хIаьта ишта оборона чIоагIъяра а даькъе айхха координаци еш хиларо дунен тIа латтача собьтешта социалистически содружества еш йола воздействи тIатIа йоккхагIа ю. Социалистически мехкий кхерамзале лорaяра йола тешаме чIоагIале я Варшавски Договора Организаци. Соахка Праге а Москве а СССР-ей цун союзникийн кулгалхой вIашагIкхетараш доаш цар цхьана машар чIоагIбара, герз хьаIоадела архатохара тIаерзаь хIанз дIахо кхы а дегIайоалаяьи хьадагIа дийнен йола йоккхий инициативаш елар.

Социализма позицеш чIоагIъяра эттара боккхагIа лоархIам бола фактор — вай дIа-юха экономически гIулакхаш леладеш хулга. Экономически вIаши гIо дара Совет хьаль тIаьь ит шу совгIа йолча хана СЭВ членашка доккхий толамаш даьхад. Цунна дукхача даькъе гIо дар принципиально кердача социалистически хьалашка къахьегам вIаши бекъарои цунца кооперацнярои. ВIаши цхьатарра бокъонаш, шоай лоIаме, суверенитет йолаш хилар, кхычуи чурча гIулакхашта чу са гIертар, гIулакх вIаши пайдане долаши вIаши гIо новкъостал деши леладар — уж я хIара цун доакъашлочоа йоаккхий совлеаш луш йола социалистически экономически интеграце принципаш а реальни практика а. Цо тахан СЭВ мехкий халкъа боахама лоархIамегIа долча доаккхой технико-экономически боарама хьинаре аьлини ю.

Ден лоостнагIа — социалистически содружество экономически дегIаяра цхьана хьакхолла еза стратеги, халкъашта юкъера перспективагIа бола социалистически къахьегам бекъилга кIоаргдар. Декхар латт научно-технически прогресса лоархIамерча участкашки вай из даш дIахо вIашагIтохара, интенсивни йола производственни кооперации дегIайоалаяра. Уж дииза даргдоаца гIулакхаш кхоачашдара оптимальни наькъаш лахара хетаьь хургья хьатIайоагIа пачхьалкхений СЭВ-а члений лаккхерча боарамагIа йола экономически совещании.

Советски Союз дилла а я оагIув хьаллоацаш социальни экономически прогресс бахьан къовсам лоаттабеча халкъий, массе а оагIорахьара шердеш колониальни а ахколониальни а Iоткъамах кортамукъадаьннача мехкашцара бувзамаш. Вай-м кхы а чIоагIагIа хилийта гIерташ да торгово - экономически а кхы тайпара а дола капиталистически пачхьалкхенашцара бувзамаш, нагахь шинна а оагIонна пайдана уж дале. Цу тайпарча бувзамаша чIоагIбу халкъашта юкъера тешам, хIаьта из геттара лоархIаме ба вай таханарча хьалашка.

Новкъостий! Вай а вай доттагIаша а хIанз халкъашта юкъерча арене дIахьош йола курс геттара хьра а чоалхане а хьал долча хана я. Из цIаьхха кIирдаьр — НАТО империалистически гоний агрессивни политика, эттара хьалха США яр а йолаш. Юха а баькъа Ленина уйла, капитализма юкъера кризис кIоаргъелча, цунна доал деш йолча буржуазен ааьбараш, шоай мехкарча къахьегамхой хьашташ меттел, шоай конкуренташ а эшабаь, цIаьбехкха тIадбоаллаь гIерт яхаш йола, цул совгIа — арахьарча политически авантюрашца а. Вай хана из туш я социалистически дунеца а кхыча прогрессивни низашца а цар лелаьча конфронтаце политикаца.

КIайча цIен хIанзара администраци, коммунизмаца лоаттабеча къовсама байракха кIал хьа а этта, массанахьа духьаленаш еш я кортамукъаленнен прогрессан. Цо гучаха хьайоах ше дунена доал де гIертилга, из могта Iоадеш йолла ядерни конфликт хилара чIоагIа кхерами дола герзаш. Шийн «хьалара хьашташ» лоархI США-ас деррига дунен тIара керд-керда районаш, тIемаш хьеду, низаш ду царна, эхь ца хетaш йоаю дизза халкъий боккъонаш. Шантажахи кхерам тухаргахи кхоачам а боаццаш, вежай юкъегIерт Вашингтон суверенни йолча пачхьалкхений гIулакхашка, царегIа агресси лелаю царца — кхоачам болаш да, дагадехача, Гренадана гIаьрахой хьисапе чухьалхар, американски военщина Ливане лелаяь карахарски гIулакхаш, цIаккха а ца социйташ Никарагуаца лелаеш йола пачхьалкхен терроризма анцеш, боккъонца дIахкхайхабанза бола тIом ба США-ас цунна духьала лоаттабер-м.

Бахьда, империалисташа кхоачам сов мел боаи, гуш мел хуа цар дунен тIерча адамий вахара кийчбу тIема кхерам, кхы а хьинарегIа алсамдоах, чIоагIдув шоай мугIараш дунен тIа машар хилийтара а из чIоагIбара а къовсам лоаттабечар.

Керттера а, эттара тешаме а чIоагIагIа йола машара оплот социалистически содружество я. Шоай дегI-са кхоца деш а бIубенна а къовсам лоаттабу из башха гIулакх бахьан долаш коммунисташа массе а континенташ тIа. Вай хана цар гIулакхий маIаь адамаш доацадаран Iоткъам баран духьала лоаттабу къовсам хинна Iац, лаьттара цивилизаци йоха ца яйта гIерт уж, сага боккъо хилийта гIерт. Капиталистически мехкашка тайп-тайпарча наьха доакъой вIаьнаеш цхьанга дакъа доацаш ба цIаккха а ца хиннача тайпара шера. Бехка тIема духьала, ракеташта духьала болча боламе. Денгара денга чIоагIагIа а авторитетнегIа а я машар бахьан къовсам лоаттабеча бIонех вIа ца кхетара бола болама оаз. ТIема кхерам боккха хиларех йола сагото а, хIаьта цкъаза, Вашингтона воинственни курса кьитана а дегI дахьаш я малкхбуэен пачхьалкхений а общественни а деятелашта юкъе меттел — Европе а, ишта ВIашагIкхийттача Штаташка а.

Цу шедолчо хьахьох, мел вIоарга да разрядка оалаш, догдоахийт, цкъа гайна-ганна, хIанзарча кхерамерча собьтей тоатол юха а машар чIоагIбара аьнна доаккхалургда аьнна, герзаш сиддаь хьадар юхатохаргда. аьнна хетийт, халкъашта юкъера цхьана къахьегилга дегIадоаладар вIаштIехьдаргIа аьнна. Советски Союзо дунен халкъашта юкъерча арене хIара ше боаккхача гIанаша дIахьокха бехктокхаме йолга ше дунен тIара проблемаш яхкара. Советски политика хьинаре я. Цо теркам тIа ца бокхийташ дитац цхьаккха а докха принципиально къоастаде дезаш дола дунен халкъашта юкъера доаш. Цо жоп ду массе халкъий хьаштаща.

Боккъалдар аьлча — малав хийра ер Советски Союза а социалистически пачхьалкхений содружество а машар безаш йола предложенеш? Хьанзарга вай, масала, хьалхагIа ядерни герз ца тоха аьнна, ноаш тIалаьца цхьан оагIорахьара декхар. Е — Варшавски Договора а НАТО пачхьалкхенашта юкъе тIеца низ боаккхаргбац, аьнна вIаши юкъера гIулакхаш машаре леладергда, аьнна договора вай кулг яде кийча хилар, е — тIема расходаш алсам ца яхара а еш яраш кIезигъяра, дола хаттар чулаьца йола переговораш вай дIайолае гIертар, ишта кхы дукха а. Уж предложенеш хийра хургья аьхха шийна политика лелаеш, деррига дунена доал де гIертачарна.

Шийн машаре дола гIулакхаш чакхдоахаш, СССР гIертац конфронтаци е, шийх тIема низ кхычарел тIеххилийта. Бахьда, цо бохабайтаргбац тIема - стратегически боарам е. хIана аьлча, из чIоагIа лоархIаме ба дунен тIа машар лоаттабера. Из бохабар империализмана пайда болаш хургдар. тIем хилара бола кхерам совбоаккхаш.

Цудухьа нийса а дииза даргдоацаш а хIама дар американски ракеташ Европе дIаотталра жоп луш, СССР а цун союзникаша а даь гIулакхаш.

Советски Союзо дукхазза заявленеш яь: цхьанна а тIема авантюрашца безам берий йиш хургьйац вай воай дезар ца деш даггIача вайна тIаккхача, цхьаккха а потенциальни агрессор вац ше вайна хIама хьатоха, из шийна юхатохаргьяц аьнна хета йиш йолаш. Вайна дика дагадоагIа Ленина васкет: машаре къахьегаш Советски пачхьалкхен обороноспособность лорае. Укхаза, мертагIдоалар цо, «вай боаьо яц цхьан секунда а мелал е». Шийх мукъале а шийн строй а лорае могаргдолаш ше хилар цкъа дIагойта Iийнадац советски халкъ. ХIаьта вай сийдола герзашцара низаш, массаза санна, тешаме ха деш латт Октябра карагIдьинарашта!

Советски позици — къаьга, гуччахьа, тийша болх кIал боалаш я. Вай тIехьа да деррига къовсаме дешаш переговорий наькъаца къестадара, амма, кхетадеш да, уж хила еза духхьал нийсхои, цхьатарарча кхерамзален, чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара кIийлен тIа еш. Вай пачхьалкхенашта юкъера тешам чIоагIбара тIехьа да, цу гIулакха тIаерзаль я Стокгольмски конференце советски делегаце енна тIема - технически даькъерча гIулакхашца тар-туш йола йоккхача масштаба предложенеш.

СССР теркам тIабахийтаб официальни Вашингтонера хIанз хьахьозача машара тIехьа хилар, Советски Союзаца диалог е гIерташ хилар мертагIдоахаш йолча заявленешта. Цхьабахьда, цу риторикана тIехьашка гуш кIаэз укх сахьате цхьанкха а позитивни предложенеш яц, амма, гуттахьа лелаш яр хьаьла ше хинна мизе политика я.

Укхаза дагадеча бегъахьа хургда, цу новкъа боаккхаш цхьанкха практически гIа а боацаш, машарах лаьца къамальлаш дара тIера барий адресагIа Ленина яьхар: «Вай безам бар, — кертагIдоалар Ленина, — цу а цох тарарча кхача а дешай хьакъехьа йа хулла кIезигагIа деррига чулоацаш йола заявленеши хоза хабараш. из хулла дукхагIа боккъонца машарга дугаргдола эттара чоалхане йоаца, эттара къаьгагIа йола решенеши хилар...».

Духхьал лелалеча практически гIулакхашка хьежжамах бергба вай мехко США а ишта НАТО гIоллара цун союзникаша а переговорашкей гIулакхаш боккъонца дергагIа дахарен кийча хилара деца. Американски оагIоно тIадисад Советски Союзаца цхьана кулгаш яздаьча договорашта ратификаци яр, США юкъегIдьаха ядерни герза тохкамаш дегта дииза а деррига а дехарех йолча соглашенеш тIа деш хинна балхаш юхадолалар.

Дувцараш да ишта вай предложенеш тийшна дола кхьхола лоархIаме дешаш а: советски а американски а шинна а оагIоно ядерни герзаш хIанз уж долчча боараме лоаттадарах, адамие химически герзах мукъаьнкхар, космоса милитаризаци ца яйтар цу даькъе КIайча цIено тIеххьарча хана деш доле гIулакхаш сацкхдоахаш да. Цу шеррагача лостамашка гIулакх дIахо ца дохийташ социальд ВIашагIкхийттача Штаташ.

Советски Союза инициативаш латта дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тоадаре лаьрхIа йолча тайнна йодачен деррига чулоацаш йолчен программах. Оаза лархIа беза дийи да укхаза сиддаь ядерни герз хьаделга соцадар. СССР принципиальни позици хувцаяланза я: вай цу герза деррига тайпаш декхарен геттара дIадахаран тIехьа да.

КПСС, Советски пачхьалкхе хьалхагIа а санна тIехьалатт Европа ядерни герзех мукъаьнкхара — гIаьна дахара низ юкъера болчох а тактически ох а. Стратегически ядерни герза хьакъехьарча переговорий наькъ тIа сацна. цу наькъ тIа я хоаш духьаленаш уттаьй ВIашагIкхийттача Штаташа, массехк европейски мехка хьалхагIа дIатоха лаьрхIа йоле шоай ракеташ дIаийнйс а яь. Цу тайпара йола духьаленаш дIаяьаро хьевлларгьяр диалога реальни перспектива. ВIашагIкхийттача Штаташен цуьна тIехьа латтача НАТО чудоагIача кьарча мехкаши Малхбузен Европе керда американски ракеташ дIауттае йоаллалехьа хинна хьал юхаоттадара де деза гIулакхаш дикча. Советски Союз кийча ца хулаш хIама ца хаддаргдац.

Дунен тIа латта хьал тодара IалашъяммаI доккха новкъостал даргдар, дукха ха йоалаш Советски Союзо еш на ядерни герз долча а адамиленна хьалхашка шоай политикана къаьстта бола бехктокхам тIалаттача а державашта юкъерча гIулакхий нормаех йола предложенеш тIаецаро. Вай мохк кийча ба цу тайпара йола нормаш цхьана тIаэцарех барт бе уж кхоачашъелга дииза даргдоаца хIама лархIеи. Цу хьоахадаьча дешай хьакъехьа барт бича, цунах хила тарлора деррига дунен халкъашта юкъерча вахаре а советско-американски гIулакхашта а долча доккхийча хувцамий юкъаг.

Дунен аренерча хIанзарча хьала кординальни проблемий хьакъехьарча Советски Союза позицех боккъонца къаьгга а кийса а дийцад 9 апреле «Правда» яхача газета хаттарашта К. У. Черненкос тийшача жопа. Хьал тоадар, разрядкан юхатIадахар, кхерамален халкъашта юкъера тешами чIоагIбар уж да ленински новкъа а укхаш кхоачашдара вай партен пачхьалкхеной шоай низ кхобергбоаца лакха а сий дола а декхареш!

* * *

Новкъостий! Керда общество хьалъеш латтача деррига шерашка Ленина хьехам хила а хиннаб болаш а бус коталонаш йоахача революционни лелама Iилма. Владимир Ильича Ленина васкеташ деррагIа кхоачаш а деш, вай куро ала йиш я тахан: вай мехкара реальни социализма ленинизма идеяш кхоачашкулаш хилар. Ленина, ленински парте, советски болхлой класса, деррагIача вай халкъа тIехье. Шеко яц Ленина белгал мел даьр кхоачашхургхиларех.

Даьхьала хийла ленинизм — революционни къовсама интернациональни байракх, машарен керда хьадерийн байракх!

Даьхьала хийла Советски Союза ленински Коммунистически парти — вай заман хьаькъал, сий, эхь-эздел!

Сийле хийла бIубенна ленински новкъа додача Советски халкъа!

* * *

Доклада гIа чIоагIIа теркам тIабахийта да а дийгIар, дIаьхдаь тIоараш детташ дукхаза юкъагIа а яьхар.

Болхлочун уйлаш

ХЬЕ КЪАХЬЕГАМА ДІАЛЕ

Тха завода коа чувсаллача дІаяздаь да «Коллектива сий—хьа сий» яха дешаш. ХІара дийнахьа балха хьавоагІача хана бІарг тІаотта цу дешашта, сога а уйла яйт цар: деррига дой-те аз къахьегаш коллектива сий сай сий а лоархІаш, ма хулла из лакхагІа айдара. Са дег чу санна, завода кхыча болхлой дегашка а хургья-кх цу тайпара уйлаш. Цунца дувзаденна хила деза тха заводо доаха къахьегама толамаш: из республика дикагІйолча промышленни предприятешта юкъе я. Цунга кхача гІерташ кІезига къахьийгадац болхлоша.

Наьха къахьегам вІашатІехьбаккхарга хьежжа кул балха тІа наллар. ХьаллагІа мишта дар? ХІара болхло сагота вашар алхха цийна хьалхашка латта декхар кхоачашдича, ше де деза балхаш дича. Коллективаца айхха из вувзаш дар дукха дапар. Цунна шийна уллуарча кхыча сага болх ца бар. сенна лечкъаду из, ший деспилина дика лелайнча кхычо из теллайора аьнна дувцаш терладдацар. Бакъда, хІанз, бригадин хьисапе болх бе дальча деза, гІулакх кхыча тайпара да: бригадерча цхьан сагатара дальна эІамига гІалат а Іатть коллектива. Ше беча балхах доагІар дизза хьаца безам ма бий хІарене. Волче, къахьегама ше визза дІавала а веза хІарене.

Аз кулгалдеча бригади ва цхьайтта саг — радиоаппаратура регулировщикаш. Кхо шу да оаха бригадин хьисапе болх бу. Сога хаьттача, тхоих хІара саг деррига балхаш цхьатарра дика де хоиш хила веза. Бакъда, дикде мегаргдац, цхьаволча болхлочо дикагІа е вогІа дергдола балхаш хулта. Цудухье белгалдича нийса да малагІа болх малагІча болхлочо дикагІа бергба, цу тайпара балхаш тІа тІечоагІбе веза хара. Цул соагІа, нагахьа санна ше даим беш болча балханара сакъердам байна, из кІордабий, нІаттьела болаш моттиг нийслой болхлой дІа-хьа хувца мегаргба. ЙІаьххача хана цхьа тайпа продукци хьаеш хилча нитта хувц оаха болхлой. цхьа операци ер вокх операци е а хьожалеш. ХІьта цхьаькха а да белгалдаккха дезаш, дукхагІча даьхье хІара бетта хІана хилац аьле, балха юкъейоалаь керда продукци арахепа езаш хул тхо. Цхьан оагІорахьара-м дика лар яз, каст-каста хувцалуш продукци хилча из хьеш сакъердамегІа хул. Бакъда, вокх оагІорахьара, каст-каста продукци хувцалуш хилар массаза цхьа продукци хьеечул халагІа да. Арахепа нийчъеш йола керда продукци хьае Іомалуш ха йоаеса. ХІанз цхьа бутт гаргга ха я тха бригада техническе процессашта управлени еш йола автоматизированни система хьаеш йола. Вай мехка санна, цул арахьа дІаухийтаргйола из а дукха ергьац оаха. ТІерча корпусагара деза тІеххьара тІакхостабеча хьастамга кхачалца заводе хьаю из. Тха бригада я цун «дог» — чура механизм оттаеш.

Къоначча болхлоех латташ йолча тха бригада хІара члено дика кхетаду хьинар дІаделарга хьежжа мара хьаэшар а кургдоацилга. Хьалечунга хьежжа алапи хилаю а чам болийт балхах. БІарччача бетта балха хьаухаш а лийна, шихера хьаэца алапа ца хилар-м эхь ма дий! Из тайпа хІама нийслац тха бригаде. Цун тешал деш да дІабахача бетта оаха продукци хьаяра план 200 процент кхоачашъяь хилар. Дика къахьийсар Г. Тестова, С. Дарвяна, В. Беглепова. Бакъда, массаза а нитта дела лелац тха гІулакхаш а. Январь бутт биццургбац тхона. Ах бетта болх боапаш даьгІар тхоай бехкагІа доацаш. Хьа па деннар хьаде йиш мичай. Эша оатталаш кхыча бригадаша ца доаттахро тха болх а юхатехар. БІарча бетта де дезар ах бетта де дийзар тха тІаккха, план дІа ма ехий. Цу тайпара хІана нийсдаларга гІулакх вІатІа а ца кхоачийташ хІара бригада беча балха дикагІа тІахьожам лоаттабе за бригадирий совето. Цу бетта план-м кхоачашйир оаха, бакъда, хала йир-кх.

ХІара бригаде дикде мегаргдац ше во беча балхо кхыча бригадена чІоагІа новкъарле еш хилар.

Бригадин хьисапе къахьегама вІашатІехьдаккхаро дикка пайда баьб тха заволе. хьалеш вола балхаш дукха дукхагІа дой а уж хьалеш бола цах кІезигбеннаб. Бригадаш а кхоьаткъеа шІ бригада я заводе вІашагІъелла, парех хІарейр цуга хІара пІелг санна лоархІаме а й болх дика дІабахийтара.

В. СЕМЕНОВ,
«Промавтоматика» яхача НПО опытни завода радиоаппаратура регулировщикий бригада бригадир.

Кхетаче: уйлаш, хетараш, лерхІараш

НАХА ДЕГАЗЧУН— ХИР ХОАДАДЕ

Атеистически темагІа

Назрановски Ахриш ГІаьура цІерагІа «Электроинструмент» завод вай республике йовзаш я дика къахьегама традицеш йола коллектив санна. Из болх бе йолаенна тхьо шу соагІа мара ха еце а укхаза хьалкхийнай гІалгІай болхлой классе тІум йола квалифицированни кадраш. БІарча къахьегама династеш. Завода къахьегамхой вахаре чІоагІдена дІаэттая керда гучадувлаш мел дола гІулакхех предприяте коммунистий, комсомольцей хьалхлена лелалеш да. Шоай хамара самукъаен, водий гІулакхаш доальара вар хІара дешна яхар санна коллективерча нахаца шерра кхетаме балх бу. цу даьгье интернациональни, атеистически уйлаш йоархаеш, оерлашнечулца къовсам лоттабеш. Цу хьакъехьарча гІулакхех, царна дагардарех лаьца завода активаерча наха цхьан истола тІа Іо а хайша къамаьл хилар. Цига вар СССР Лакхехьарча Совета депутат, инструментальни участка парторганизаце секретарь, слесарь-инструментальщик ТІ. Д. Халуев, слесарий-сборщикий бригадир Н. А. Султыгова, мастер Я. Х. Сагов, завода партбюро секретарь Б. Х. Торшев, слесарь-лекальщик А. М. Котиев, ВЛКСМ комитета секретарь Б. О. Оздоев, механически цеха бригадир А. Д. Могушкова, вовкагІвола инженер Х. М.-Г. Местоев, ВЛКСМ комитета секретара заместитель М. З. Гиреев.

Н. А. Султыгова:

— Вокъонца йолча болхлой социалистически коллективе, хІаьта тха яр цу тайпара йолга кхетадеш ма дий, лоартбац ширдаьнна, кІрча гІулакхаш лаладераш. Нитта шишболаш йола коллектив ши-шегІа хьа ца хиннилга кхетадеш да. Цуп барт-цхьоагІо чІоагІъеш дукха къаьхег завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Из деррига Іалацдеча шоай дакъа юкъехьош ба тха кхалнах. Цар предприяте балха тІа а общественни вахаре а шоай моттиг йизза хьалаьцай.

Цар е йоагІа йоакхо еш ба кулгалхой а партийни организаци а. Дукха ха йоацаш ше тха цехе вена волаш завода партбюро член Местоев Хьасан дукхкача хІамай даьгье тхоца дагаволаш хилар. Кхалнаьха балха, салаІара хьалаш тоалара вшарех санна дІалхача замах юхедисача тІехьдисача гІулакхех дийшар. Цу тайпарча беседаша наьха санкетаме дика лераш ют, уж юкъарча декхаре кхы а чІоагІагІа тІабераьбу.

Б. Х. Торшев:

— Нийса йоах, тха партбюрос даим йовкхо ю наха интернациональни, атеистически кхетам балара. Дукха ха йоацаш цун заседание дийцад лектораша цу даьгье беча балхах.

Тха завода кулгалхой а дикача традицешта тІехьа болаш, шоаш цу хьакъехьа хьехкам гойташ хьабаьхкаб. Цу хьакъехьа эттаре хьалха цІи яккха йоагІ завода хьалхарча директоре Мальсагов Арсмакий Арсмака. Ше хІанз республика столице бехкиоххамеча кулгалдеча балха тІа вале а ха корайоагІа цунна тхан цигга ва, коллективаца вІашагІкхета, царна чІоагІагІа дагадоаххача дешаех къамаьлаш де. Нитта тхо дицалийташ вац соахкара шу чакхдолаш Назрановски райисполкома председателала хержа М. А. Зурабов а. ТІеххьара ше коллективе вена волаш цо йийшар халкънй доттагІала дино, тІехьдисача гІулакхаша еча новкъарлеех йола лекци.

ХІовта из болх цхьа бахьан бай а ца Іеш, хьадда бе могаш бола нах хьалкхийнаб коллективе а. Царех ва стандартизаце отдела начальник Оздоев Руканни, механизацеи автоматизацеи бюро начальник Муталиев Бех-Хан, керттерча технолога отдела инженер Льянов Жабраьил, планово-экономически отдела начальник Гайсанов Микаьил, слесарий-сборщикий бригадир Султыгова Насылхан, кхыбараш.

Инструментальни участкеи гІишлон-отделочни машинкаш еча цехеи коллективаш еррига чаеоле а белгала а барт-цхьоагІо чІоагІагІа хиларца, организаторски, массово-политически болх бергбола дика актив хиларца. ХІаьта укхаза болх беш йола кадраш а тайра хувцалуш яц.

Цудухьа уж тІеххьарча хава негатнани гІулакхаш тучаланна моттиг хиннац цига.

Из даи динах тешараш, тІехьдиса гІулакхаш леладераш заводе вІалла бац яхилга. Уж болаш ба. Царна тайп-тайпара болх бу: лекцеш ей, политдецара юкъеос, беседаш ю. «Атеист» яха пенгазеташ, кхыйола гойтара агитаци кийтчю. ХІаьта динах чІоагІагІа тешаш болчарна тхоай тоаьагІа бола активисташ тІачІоагІбу. Нитта бшиболийташ школаш, институташ яьха белла хьаухараш. Цар материалистически санкетам кхы а чІоагІбеш хила деза.

ТІ. Д. Халуев:

— Нитта лоархІаме да динах тешаш а тІехьанса гІулакхаш хьалдувцаш а бераща профилактически болх бар. Вай мехка Іальмате дукха ду дІанхача само юкедитача ширача Іадалий Іоткъаме саг вІал ва нийсалийтар дукха. лерраг Іеи хандаиеи чІоагІлу халкъий доттагІал, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара вах кхы а чІоагІагІа кхотабу. Мотк. идеологи, кхоачашле лерхІа лехкар цаІ хиларо уж вІашш дог-уйла хоеш, шоайла безаш. вІашк гІо-новкъостал деш ба. Къулбаседа Навказерча тхоай яр санна йолча предприятешта чІоагІа доттагІал леладу тха завода коллективо.

Б. М. Оздоев:

— Къоначарна кхетам луча шоашкара масал гойташ ба идеологически балха хьинар дола бІухой — комсомольцаш а къона коммунисташ а. Царех ю слесарь Муталиев Ахьмад, токарь Мальсагов Хаматхан, инженер Бекова Хатиг, токарь Бузуртанов Мухьмад, дукхаха кхыбараш. Уж бац харцвайниар. ца эша уйлаш яраш шоашта па туш санна тІехьабургболчарех. Харцваьнвар юхатоха могаргдолаш а эшачоа де хьехар долаш е ба. Бакъда, нийса хургдац шоашкара ледарло гойта, ца эшача оалалех къастанза бола кагирхой меттел комсомольцаш а коллективе болаш бац аьлча. Царех ва гІишлон-отделочни машинай цеха сварщик М. Батыров, № 43 йолча цеха контролер Л. Мальсагова. Цу тайпара бераш кхоагІа мара вІашагІтохалац лекцешка, уж къехкаш хул общественни балхах.

А. М. Котиев:

— Ледарло ераш е гІалат бувлараш моллагІча коллективе хул, хІаьта цхьаькха тайпара нийса лархІа метаргбац кІрча гІулакхаш кхычар деш хилча лоиш хиларал соагІа шоаш а царна тІехьа бераш.

Балха хьакъехьа ала хІама доацаш а коллективе лоархІеш в комсомолец вар А. Цолоев. 1982 шера воакъостапа могаверца вох парте членала кандидат хилар. Цу тохкамах чакхвалалехьа ший кІал йоалаяь саг йолашне, цуншара къаста а ца къасташ, цхьаькха йолайир по. Из бахьан долаш парте дІа ца эцаш витар из. Цеха партийни организаце боагІа кхетам беннабацар цунна е цун оамалаш кІоарга техха а хинна яцар.

ХІаш укх тІеххьарча хана каст-каста хьахоа кагийча наха мехкарий удабеш йола моттигаш. Из аьха гІудахх хІанз а дІадахьна дац вайна юкъера. Цул соагІа, доккхий хулашш а дувл цу а кхыча а ширдаьнначча гІулакхех. Хьаьцаргъя вай Пхьаденъонгий-Юрт. Саг йоалеча юкъе нийсенна хІама гунаьха доаца Горчханов ахйра НальгиевгІар, даьй лаьттаьш шоайна кхайса вІашагІлетар Аминговгіар. Цхьа саг дІагаьлар из доа энкхарех а. Цу юртара хьаьалнна хиларах чІоагІа вес хилар соне цу хІамаех. ТІаккха цу юрта баха нах, эттара хьалха коммунисташ, депуташ, юрта Совет мелал гойташ хиннаецаре нийсхургдацар из деррага.

Я. Х. Сагов:

— ХІаьта мишта кхетабе боагІа вай хана шоай эІамигача берашка къайлагІа марха кхоабийташ, уж мурдашта юкъе леларах доккхал дераш. ТІаккха йиІагашка шоай ма хулла кІезигагІа дешийча гІерташ я хул уж. Шоай берий кхоене дагайоагІаш бий-те уж нах? ХІаьта цхьаболл кагий нах шоаш а хилац вайньаха Іаьдалий дикача а вочи а оагІомий къовстам бе хоиш.

Хь. М.-Г. Местоев:

— Къовстам бе ца харал соагІа, шоашта зене кола гІулакхаш хьаллуашац а хул. Сона дагадоагІа: коллективе ва дош ейдаь дувцаш хиннача хана нах диь даькъа бекъабенна дІаэттар. Къоенаша аьлар: «Геттара рьаза да урдув дІадаакхаре». Исташ: «Тхона тІера бала дІабоаккхаргбар оаш тІаккха», Мехкараша: «Тхо а рьаза да из ца далийтаран-нйдайтаран», хІаьта рьаза ца хиннараш лакхе вай хьоабаьраш санна кертах Іовдалаз дІалланза бола кагий нах бер. Цар йоаха: «Вайнаьха Іаьдал деший из, сай саг йоагІача а из цортта агча, рузкъа ца доадича фу заисаг доархІаргва сох».

Б. М. Оздоев:

— ХІаьта цхьаволчо хьа а этте доккхала санна оал: «Со динах теш». ХІаьта из яхар ше къаракъ молаш, гІаьле оаш, къайлагІоргдолаш хилча кхыметтел дегаза хІама дергдолаш хул. ТІаккха вІашагІкхетий цо яхара деладу гІулакхаш. Кхетаді Цо из ишта оал, вайнаьха саг ше вале бусалба хила веза, яхаш божхагІчар дувцаш шийна дукхаза тезандаь. ТІаккха дув кІоарга уйла е цар хьакъал дІахачац.

Я. Х. Сагов:

— Цу тайпарчарна дукха дувца а къахьеги а дезаш хул. Сиха совдаллаца дийцад урдув даларах-эпарах аьлла, хІаьта а из юкъера дІадоалаш дац. Укх деношка тха цехерча шиъ эІамсаго заявлени язъяй балхара шоаш мукъабелийта, аьлла. ДІа хІана долх яо аьнва царца къамаьл дича, цхьа жоп да цар дур: «Саг ца йоадайнча вертдий тхо?» Вешта аьлча, урдув дала дезаний тха яхилга да.

А. Д. Могушкова:

— Со-м яц сайх урдув папайга доаккхийтаргдолаш. Е яшаш а яц из шоайх дукхагІа даьисхача бакъахьа хетача мехкарех.

А. М. Котиев:

— Нийса йоах. Керда дезал хьакхоллачар шоай кхел шоаш бе йолие урдув а уж совцеи мел доаа гІулакхаш а доалаш-доалаш юкъера шоаш дІадаргдиа, хІаьта мебель, кхыйола цоарттал шоаш хьайгача кхех ийцача дукха езагІа чамбоалашагІа хургья!

Хь. М.-Г. Местоев:

— Нитта цхьаькха тайпара гештие доагІаш хІама дац низагІа саг йоаеита. ВІалла дувца а эшац ца гІулани тІакхаьчача йоІа, цув даьнен нанисс тІаоттача низ-Іотыкъамах. Массане хьаьгъал а низ а дІакхачац, шоашка харцо яхьаш йоллаше а, советски законаша ма яхкара гІуланя дІехоададе, харц вар (хІаьта низагІа саг йодаяр уголовни дулам лоархІинате хоеш ма дий) воагІе набахта я чуволлийта. Сона дицлац пхьан йоІо даьр. Тешз а ль машина чу хайча, ше боккъонца йодае даьрхІа цу чура кагий вах бола кхетадаьча цо. вІалла йоха а ца йоаш, аьнначар: «Со рьаза я оаш яхачох, бакъда, цун а са а гаргара каз ер дІахезачул тІехьагІа корзагІбаргбоацаш царна юкъе шотом хургболаш пхьа хІама дича бязъахьа дешай вай. Со оаш малние кхачалца дІахоге аз цига заявлени язъергья се рьаза я цигга. ТІаккха оаш яххача дІагІоргда вай». ХІаьта цо заявлен а язъяьр: «Рьаза яц со, низагІа йигай, ераш уголовни бехкбоечаве одо», аьнна. ХІаьта вожаш чу а бехкайр. Цу тайпара хиинъ дувца боагІа, шоашта хоза хетарах кхоачам а бий, наьха мехкарий удабераша. Халатете а, нитта ций сий ирез лораде низ дІахкачат массане а. Шоай кхела боккъонца бола даьй хинна дІаотта магац царна.

Б. М. Оздоев:

— Шоай кхела беззе даьй хинна дІаоттаргба кагий нах, вагахьа санна уж массе оагІорахьа дегІабеьние хулга Іалаше вахаре деналде моттиг дуацаргйолаш царна кхетам бела вай вІашагІехьдсаляре. Цунна тІадерзаваь тайп-тайпара гІулакхаш чакхдоес коллективе. Тхьаннга каст-каста чакхдоах кхаь ноахалее вІашагІкхетараш кагирхоша безаме тІаьш дартe тІема, къахьегама ветераналша, мехка езача моттигашка, экскурсеш уч, кагий нах торжественни хьале ясюре гІулакх де вакъабоах, наьха безам тІеоза кхыйола мероприятеш чакхйоах. Хьаьцаргъя вай масала, дискотека. Хьалха вайнахьа мехкарий лоархІабацар кагийча нахапа цу тайпара халхар де. ТІаккха хІанз озабенна боацаш из паргІата деш бераш болаш ба. Нитта цийи моттиг хьалоац керддо.

А. М. Котиев:

— Советски наьха дукхахча юкъара цІейш, традицеш, обрядаш тІа-тІа дукхагІа ярх, хІаьта вай уж чІоагІа мутІахьа долаш дез а ду, саг моллагІча къинах вар аьнна бе-башкха ца хеташ. Бакъда, саг Іоалаяр-яхар санна яраш дийца кеаденна йоацаш вІаштІехьъяхьаре, уж наьха безам тІагІоргболча тайпара а цар психологе хьежжа а кийчъе аьттув баьннабац. Цудухьа дукхагІча хана безаче доацаш чакхдоа саг яр-чхар. Культура учрежденей, ядарахой, композиторий, художникий, кхыча болхлой низаш вІашагІтехача дукхургдолаш дац-те керда вай вахара обрядаш отта а яь, дІачІоагІъелга? Из де нарагІлоаларе бокхийчар а дина ІаьдалегІа а тІулакх дІалерзаде гІертачар аьттув бергбацар.

М. З. Гиреев:

— Тхоашта, къоначарна чІоагІа Іагкъаш долчоа ала безам бер са. Дешаш а болх беш а бола кагий нах лоаргагІа болаш моттигаш хул, нагахьа санна мукъача хана культурно салаІа, спортана, кхыча мероприятешка даькъа лаца цар йиш ца хилча. Цу даьгье дикза дисараш тха предприяте меттел, еррагача районе а дукха да. Кхыметтел город Назрана а цхьа стадион яц.

Цхьаболх кагирхой дееча, хищенача Іаьдалех. гІулакхех сизагІа къоестабара, уж вай вахарца дикагІа тарлуш хиларе дикка гІоише еш хІама хургдар культурно салоІам дІабахьа, спорте дакъа лаца царна лертІа хьалаш хьадоре. Царга гІолла а хІаата нитта советски вахара хьисапо чулоацача кхыча гІулакхашка уж дукхагІа бахарна а кхетам бала безе кагийча вахан мехкаразтен. Парк, стадион, кхыдола эпараш Іалашпара цунна хьаш мел долча учрежденей, организацей, предприятей низаш ВЛКСМ райкомо вІашагІтехача бакъахьа хургдар.

Б. Х. Торшев:

— Шеко яц, советски законашка Іаьдалашка шоай вахара гІулакхаш дусташ, царга хьежжа мара уж ца лелалеш бола нах тІа-тІа дукхагІа хургхиларах.

Хьожаргда вай цкъаза вайцига ешаш йолча лекцешка. Уж хилац наьха безам тІагІоргболча тайпара кийчъеь, вош ива отталеш, гІалгІай метала ешаш. Цу хьакъехьа тхона эшаш пола литература, материалаш лоаттайоре гІулакх дикагІа дІагІоргдар. ХІаьта уж атта корайоагІаш яц.

Нитта тоаланза дергдац цехий партийни, общественни организацеша гІо-а йолча тха служебашкара нах идеологически влиянене дукхагІа юкъеозара гІулакх а. ХІаьта эттара хьалха цу тайпара чІоагІъенна коллективаш йоацача сферешка къахьегаш барашкара дукхагІа гучалувла ца доагІа, харцахьара гІулакхаш.

Ортодоксальни динаца е, вешта аьлча, юххьанца Іарбаш боаржабеш хинначунца цхьаькха тайпара тардургдоацаш да вайцига дика керте латтарапа кхайкаду а леладу а цхьадола хІамаш. Вай лекхар ца уж шоаш ма дарра дІадоаьнйтар, нах советски вахара хьисапа чІоагІагІа тІаккхуаш, из шоаш чІоагІлеш, из баьхан долаш къовсам лоаттабе кийчча хургболаш хьалхебер. Из Іалашо вІаштІехьъяргдац беррига кхетама болх комплексно белга Іалаш ца дой. Цу даьгье ледарлоаш, дикза дисараш долаш да. Хьаьцаргъя вай тхан цигара атеиза совет. Шай болх даккхал хьадаьа беш яц из. мархаш дойста ха гарга кхьачача мара тохалац из...

Цхьан дешапа аьлча, интернациональни, атеистически балха резерваш йовзаш да тхо, из гІулакх КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш дІа ма лекхара тоалара хадавза уйла еш коммунисташ кхы а чІоагІагІа оарцагІбоахаш хургда.

С. МАНСИГОВ.

Г. ГРОЗНЕ ЛЕНИНСКИ РАЙОНА № 20 ЙОЛЧА АНДРЕЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, МАЛГОБЕКСКИ РАЙОНА № 99 ЙОЛЧА ТИМИРЯЗЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, НАУРСКИ РАЙОНА № 123 ЙОЛЧА ФРУНЗЕНСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ, СУНЖЕНСКИ РАЙОНА № 141 ЙОЛЧА ТРОИЦКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГІОЛЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССИЙ СОСТАВ ЧІОАГІЪЯРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

«Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча» Нохч-ГІалгІай АССР Закона 23, 24, 26 статьяшка хьежжа Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо сецам бу:

общественни организацейи къахьегама коллективайи укх лохере хоржаш юкъе а болаш Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йола окружной хоржамий комиссеш чІоагІъе:

№ 20 ЙОЛА АНДРЕЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ

Комиссе председатель:

Иловский Николай Леонидович — А. Шерипова цІерагІча Грозненски механальтта чакхдоахача завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе председатела заместитель:

Соколова Ирина Валентиновна — Грозненски биохимически завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе секретарь:

Иващенко Наталья Ивановна — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Заводской районни организацегара.

Комиссе членаш:

Бекхоев Хамзат Хусаинович — Нохч-ГІалгІай гІишлошъяра управлене специализированни гІишлон-монтажни управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Богатырева Айшат Амирет — «Чечингремстрой» треста болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Гиреев Хамборий Мухьмад — НГІАССР общественни кхачан управлене торгово-закупочни база болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Еременко Юрий Иванович — эскара, авиацеиа, флота гІо деча ший лоІамеча Ерригсоюзни общества (СССР ДОСААФ) Заводской районни организацегара;

Карапетян Геннадий Павлович — «Севкавнефтегазпереработка» яхача управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Лагодич Любовь Алексеевна — Іадам лорадара Ерригроссийски общества Заводской районни организацегара;

Мальсагов Мальмада Вахе — «Чечингремстрой» треста наькъаш тІеьш теххача управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Пасечник Наталья Алексеевна — Заводской районерча № 9 йолча болх беча кагирхой школа хьехархойи гІулакхерча нахех коллективагара;

Саварбаева Тамуси Магомедовна — РСФСР ЦІеча ЖІарга общества Заводской районни организацегара;

Хизриева ЛуІиаза Зайнаб — Грозненски хладокомбината болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

№ 99 ЙОЛА ТИМИРЯЗЕВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ

Комиссе председатель:

Труфанов Игорь Владимирович — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Малгобекски городской организацегара.

Комиссе председатела заместитель:

Дзагиев Юнус Алиевич — Малгобекски района ремонто-гІишлошъяра участка болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе секретарь:

Местоева Лидия Хуслановна — Малгобекски районни бувзама узла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе членаш:

Алиханов Хасан Идрисович — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Малгобекски городской организацегара;

Барахоев Хьамзата Мухьмад — «Малгобекнефть» яхача мехкдаьттеи газаи доаюча управлене партийни организацегара;

Боргоева Лида Ибрагимовна — «Чечингсельстрой» треста Малгобекски хозрасчетни участка болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Бровкин Владимир Александрович — эскара, авиацеиа, флота гІо деча ший лоІамеча Ерригсоюзни общества (СССР ДОСААФ) Малгобекски городской организацегара;

Варламова Елена Николаевна — бурувтохара балхий Малгобекски управлене болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Галаев Ахьмада Бамаргире — «Чечингсельстрой» треста Малгобекски хозрасчетни участка болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Дзаурова Жабраьила ТІахІир — Малгобекски районни бувзама узла болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Мержоева Шурахан Солтоевна — просвещене, лакхарча школа, Іилман учреждений болхлой профессиональни союза Малгобекски городской организацегара;

Харсиева Махьмад-Гире Малка — Малгобекски района культура болхлой профессиональни союзагара.

№ 129 ЙОЛА ФРУНЗЕНСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ

Комиссе председатель:

Бибулатов Сата Шарапович — В. И. Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе председатела заместитель:

Зубайраева Марьям Маштоевна — «Комсомольский» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе секретарь:

Вольбой Вера Григорьевна — Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Комиссе членаш:

Абухасанов Муат Мутелиевич — «Северный» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Ахмадова Айна Саутовна — В. И. Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Эльмурзаева Елизавета Хасановна — В. И. Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Джамараева Ахмед Джамараевич — «Комсомольский» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

[illegible] Къурейша Лида — В. И. Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

[illegible] Павловна — В. И. Ленина цІерагІча комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Магомадова Валентина Алексеевна — «Комсомольский» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Приходько Семен Васильевич — «Комсомольский» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара;

Сафронов Александр Иванович — «Комсомольский» комсий совхоза болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

№ 141 ЙОЛА ТРОИЦКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГ

Комиссе председатель:

Полежаков Александр Михайлович — Сунженски районни партийни организацегара.

Комиссе председатела заместитель:

Османов ІІаце Мухьмад — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза партийни организацегара.

Комиссе секретарь:

[illegible] Татьяна Николаевна — Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союза Сунженски районни организацегара.

Комиссе членаш:

Букиев Борис Михайлович — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза колхозхой коллективагара;

[illegible] Галина Ивановна — халкъа депутатий Троицки [illegible] Совета болхлой коллективагара;

Игнатьева Людмила Степановна — Сунженски района Троицки участкови больница медицински болхлой коллективагара;

Подкосова Таисия Александровна — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза колхозхой коллективагара;

Реутов Владимир Николаевич — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза профсоюзни организацегара;

Селезнев Борис Сергеевич — Сунженски района Троицки участкови больница медицински болхлой коллективагара;

Соколова Галина Викторовна — Сунженски района Троицки юкъерча школа хьехархойи гІулакхерча нахех коллективагара;

Сеткинов Владимир Константинович — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза колхозхой коллективагара;

Скорикова Валентина Архиповна — Сунженски района Троицки юкъерча школа хьехархойи гІулакхерча нахех коллективагара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВДИНЬКИН.

г. Грозный,
1984 шу, 17 апрель.

Грозненски района «Пригородный» совхоза массехк бригадера балхлой боахи баьпадараш дІадувл. Къаьстта дика дІадув уж Васюков Михаил Васильевича кулгалдеча № 7 йолча бригадерча болхлоша. Цар декхар тІайиІад планагІа даха доагІараш 185 центнер йолча хІора гектара тІара 193 центнер йолаш баьцадаараш хаха.

Из декхар толаме кхоачашдара хьинаре къахьег бригада болхлоша. 10 гектара тІа дІайийнай хьалха кхачаш йола кабуц. Цул соагІа, 15 гектара тІа помидорий гІа а дІайийназа бригада болхлоша.

Уж балхаш деча дика къахьет звеньевал йолча Нагамерзоева Майзана, цо кулгалдеча звенопарча болхлоша З. Ахмадовас, Б. Зайтаевас, А. Лобазановас, Б. Бантаевас, П. Арсамурзаевас, кхыбараша.

СУРТА ТІА: «Пригородный» совхоза № 7 йолча бригада звеньевал Нагамерзоева Майзан.

Х. БАНДАЕВА сурт.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

Шоаш дlалийцача Iарбийн территореш тlа бихача Iарбаште дукхьала шерра къаьа гlуллакхийн чаккх а доцуш, уж цхьаьтарра бовбеш низаш деш ба израильски агрессораш городашка а юр.

СУРТА ТlА: Иерусалима улицашкахь израильски салтий.

Камера пресс—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

«МАШАРА-84 БIАЬСТИ»

Вай планета тlа бlаьсти йоагlа алхха бlайхача мидаца, эгара хьалхарча зизашца, салхазарий иллеца ена ца Iеш. Цун шийн тайпара белгало я сага эгара езагlа йола бокъо — вахара йола бокъо — лоралйра дуней тайп-тайпарча мехкашкарча миллионаш болча наха еш йола выступленеш.

Укх шерара «бlаьстан машара наступлени» белгала я къаьстта дукха нах юкъебоагlаш хиларца хиина ца Iеш тlема дукхьаларча болама юкъе дакъалоацарий маршийн манифестацейи «географи» вlалла ца хиннача тайпара шера хиларца а. Австрали, Великобритани, Дани, США, Япони, ФРГ — иштта я «Машара-84 бlаьсти» дlайоласиначча мехкий йизза йоаца перечень. Цу выступленешца дlадеха кертердар — «ядерни тlом ца хилийтар». Цудукхьа тамаш е езаш хlама дац хlана нердача американски ядерий герзе — тхьамаш долчен «Першинг-2» яхачарен ракеташта халкъаш чlоагlа дукхьала довлар. Цу герза эгара хьалхара партеш малхбузенчарча европейски территоре тlа дlаоттальй. Цу герзо баьхьаш бола кхерам бизза кхетабеш хилар деррагача дуней тlа дlадаьржад. Английски машара тlехьабараша Гринэм-Коммон яхача американски базана юххе хьалъяь палаточни городок полице бульдозераша дlайоаккхача хана гаьнарча Австрале машара тlехьара английски къовсамхой хьаллоацаш демонстрацеш яьй.

Цхьабакъда, тхьамаш дола ракеташк «Першингаши» — тlема кийчон совле яккха гlерташ рейгановски администраце хьалхайоахача Iоажал яхьача ядерни политике алхха цхьа аспект мара яц. Цудукхьа машара тlехьарча къовсамхоша британски гlайренашна лаьрхlад «бlаьстан машара наступлени» йолча хана США 135 тlема базанен объекташ, цар хиш кlала гlолла лелача лодкашта, самолеташта, ракеташта а тlехьа, символически осада е. Гой, цудукхьа бlаьш езараш бола датчанаш, голландцаш, бельгийцаш, ФРГ баха нах улицашка арабуал «Дlалхаматовски ракеташ», «Кхохкам кlаьдбе» яха плакаташ а йолаш.

Соахкара шу чанхдоалаш, Европерча халкъий лоIама дукхьала а яьна, американски военщина эгара хьалхара «Першинг-2» тхьамаш дола ракеташи Европе кхоачае тарденнача тlехьагlа штатин болча натовски пропагандисташа снхбенна дlакхайнадир, хlана тlема дукхьалара болам «юхабаргба», аьнна. Тlехьарча хадарча дукхача наьха протеста демонстрацешен митингашен тlакlалтlанхайсай уж расчеташ. Машара тlехьара выступленеш яржарон цар географен тешшаке хьагучайоаккх США-и НАТО гlоллларча цар партнерийн идеологически диверсантий цхьаькха миф а. Уж гlерт, аьттув а боацаш, малхбузера тlема дукхьалара выступленеш — «Москвас леладу гlуллакхаш» да алийта.

Тlема дукхьалара наьха уйлаш айилара баьхьанаш тlехьтlехьагlа чlоагlагlа рейгановски администраце милитаристски кийчоний механизм кхестаеча океанал дехьагlа лаха деза. Советски Союзах аьлча, цун политика тlема кхерам дlабаккхара, машар чlоагlбара, дуней халкъашта юкъера хьал тоадара тlаерзаль я.

✦

НОХК ХIАЛАКВАРА ПОЛИТИКА

«Никарагуа» яха дош деррагача дуней газетий оагlош тlера Iоддалаш дац. Цу дешаца да доагадаь дlадаьха ахархой цlенош хlалакдаь хlамаш дlайийна кхаца, лелхийташ урагlа ахийта болницаш школаш. Дохадаь тlаьши наькъаш, бой хиина дисача берий делхар. Тахан деррига дуне хьеж американски империализма разбойникий хьисапера агрессилхатохаш никарагуански халкъо доаттабеча майрача къовсамга.

США правительства, цхьакха а хlамах эхь ца хеташ, дlаихайкадьд Центральни Америка гlуллакхашта юкъегlертара йолча «бокъон» хьакъехьа, хlана аьлча, Никарагуара порядкаш, цо кержа шийн лоlаме хиларе ниьк, кьоля социальни харцон дlаяккхар шийца па лоадундаь. Рейгана администраци, белгалдаьккхад къам юхаметтаоттадара правительства кулгалдара совета координатора Д. Ортега, ла мотташ яц никарагуанцаш американски лоала кlалхара боелари уж социально-экономически хувцамий наькъагlа болхаш хилари.

Паргlато дlалаккха гlертача Вашингтонерчарна цунах гу США вахара хьашташта бола «кхерам», хlаьта аргlанарча «хьоабанза болча тlемаца» из дlабаккха а гlерт. Гондураса территоре тlа ЦРУ-с 15 эзар совгlа саг чувоагlаш дола сомосовцаш хинарех дола эскар вlашагlтехад, герзашца кийчбу контрреволюционераш, цар операцешта кулгалду. Никарагуански яя йистошка минаш еххк, авиаце шпионски полеташ ю. Герзашца кийчъяьча бандитизмаца цхьана шерлуш боагlа экономически тlом.

Хоаш ма хиллара, хlанзе а планаш кийчъяьй, нагахьа санна «событеш ьттув бовлаш детlайоагlаш» хуле Центральни Америке США герзашцарча низех пайде эцара. «Официальни маха хоам бу, — белгалдаьккхад «Ю. С. Ньюс энд Уорлд Рипорт» яхача журнало, — американски политикана ларде оттадаьд цу регионе бlухех пайда эцилга», аьнна. Сихха чубаха йиш хургйола плацдарм еш латт Гондурасах. Цу мехка территоре тlа хаддамза маневраш ю. Уж еча хана, масала, «моастагlчун стратегически объекташ» хьалуецара йола операцеш кийчъю.

Деррагача дунеи тlа, цу лаьцъе США а, чlоагlа эгlазбигаб Рейгана администраце лелаеча гуччахьарча дунея халкъашта юкъерча гангстеризма. Центральни Америке лелаю мехкаш хlалакдара политика соцаяр хьадехаш йолча общественноста демонстрацеш чакхъювл американски городашка. Викалий палата юридически комиссе председатела П. Родиноси ихьча 12 конгрессменек дlадийхад администраце леладу законагlа доаца гlуллакхаш тахкара специальни прокурор хьожавар. «Эгара вогlча оагlорахьара дуней халкъашта юкъера терроризм гойтар» аьннад Вашингтона политиках викалий палата спикера Т. О'Нила. Демократически парте викалий, масала, демократашкара президента посте оттаве кандидаташ хила лерхlаш заявленешка долаш да. Из баь а да, хоржамашта хьалхарча хана дагалаттарш. Цхьабакъда, эгара хьалха цу дагалаттараца хьахьокх американцаш вьертнамски яр санна йолча бlехача агрессена йоай йоаж цlаьхха а юкъебоаш хилара сагото еш болга.

Цхьабакъда, «Рейгана команда» дукхьал низа категорешцен деррига а де цхьа кара хиларен оагlорахьа уйла еш я. «Никарагуна дукхьалара администраце «хьоабанза бола тlом», белгалдаьккхад цунца дувзаденна «Нью-Йорк таймса», — дунеи халкъашта юкъера ерригы проблемаш Вашингтон низагlи Iоткъам беш къестае, дунеи халкъашта юкъерча сообщества кхьча члений хьанташ вlалла теркал а ца дац, гlерташ йолча цо лелаеча арахьарча политика керттера лостам хьахьоккаш дола хlама да.

✦

ДЖ. ХАУ ПЕКИНЕ ВАХАР

Великобритане кхьча мехкашцарча гlуллакхий министр Дж. Хау официальни визитагlа КНР-е вала хиннав. Пекине цо переговораш яьй КНР кхьча мехкашцарча гlуллакхий министраца У. Сюецяна, къамаьлаш даьд КНР Паччахьалкхен Совета премьераца Чжоу Цзыяна а КПК советниний Центральни комиссе председателаца Дэн Сяопинаца а. Уж хиннай цу тайпарча лакхача боараме 1982 шера сентябре Англе премьер-министр М. Тэтчер Пекине хинначул тlехьагlа эгара хьалха ль китайско-английски переговораш. Цар керттера тема хиннай, КНР МИД вийало ма аллара, Гонконга хьакъехьара дош. Дийцад иштта шина саго ІоннаІ хьашт долаш дола кхы дешаш а.

Гонконгана — 5,3 миллион саг вахача, царех 98 процент бараш китайцаш а болаш йолча территорена английски аренда яра оттаьха, хоаш ма хиллара, 1997 шера чакхйоалл. Хlанзалца хьа шин мехка специальни викалий боараме Гонконгски колониальни администраце делелаша дакъа а доаца китайско-английски переговорий шийтта раунд чакхьяьнхай Пекине. «Таймса» хоам беш ма хиллара, Хау керте волаш хиначча английски делегаце викалаша хlанзара вlашагlкхетар лаьрхlад «доттагlала хьисапе, цlенхашттара, пайдане долаш». «Гардиан» яхача газето шийн аргlагlа белгалдаьккхад, Гонконга кховненах долча «лоархlамеча дешашта Великобританен Китайси барт баьб», «Лондон раьза хиннай проблемаш къоастаелга сихде, хlаьта китайцаша хьахьенхад хlанзара вахара хьисап 1997 шерал тlехьагlа а Гонконге хилийта шоаш кийча боагла».

Капиталистически дунен керттера ярей финансовни центр йола Гонконг, цуига гlолла Iалаьмате дукха шийна эшаш йола оборудование тlаахьаш йолча Китая экономикана бокхха лоархlам болаш я. Цуя совгlа, Гонконге гlолла импортагlа дlаухийт дукха китайски бйидали товараши. КНР правительства дlаьнннад 1997 шерал тlехьагlа Гонконга йола шийн суверенитет юхаметтаоттаергйолга. Цхьабакъда, цу английски колоне китайски экономикана луча Iалаьмате доккхийча пайдаех лаар кхераш, Пекино белгалдоаккх, Гонконг КНР-ах хьатехачул тlехьагlа 50 шера «капиталистически» йолаш юсаргья, яхаш. Из аьннад английски кхьча мехкашцарча гlуллакхий министрга Дэн Сяопина. Китайски делелаша дош лу Гонконг шийн лоlамерча города статус йолаш йита, цун валюта а йита, бакъда из лораяра бола бехктоккам шийна дlатlаэц. Цу тайпарча шоай заявленешца уж гlерт гонконгски йоккхача бизнеса делецашка сагото ма яйта, капиталаш дlаухилга, шоай предприятеш торгови фирмаши Гонконгера арайоахийта соцадайта. Цхьабакъда, китайски правительство тlагlерт Англешара соглашене хьатlадоагlача шера сентябрал тlехьа па йоаккхаш чlоагlъе еза, яхаш.

Цу деррагане хьахьоаь, кхду «Файнэншл таймса», 1997 шерал тlехьагlа Китайна еррига территори йиза дlалланза яргйоацилгах тийша я Англи, бакъда из гlерт Пекинагара чlоагlа дош даккха «Гонконге капиталистически система ютаргья» аьнна.

В. ЧУКСЕЕВ, В. ЧЕРНЫШЕВ, О. ШИРОКОВ (ТАСС).

ХУДОЖНИКА ВЫСТАВКА

Укх деношка П. З. Захарова цlерагlча республикански изобразительни искусствай музее НГIАССР искусствай заслуженни деятела, художника Валентин Викторович Лиьва персональни выставка дlакъовлаш йоттиг хилар. Выставка вlашагlтехаьр НГIАССР культура министерстван художникий союзон П. З. Захарова цlерагlча музее. В. Н. Ловии ваьча дейна хетадаь изобразительни искусствай Еррагсоюзни вlера дlадолаеча ханаца нийсъьяр из. Музея залашка хьокха оттадаь дар живописа, графика, монументальни искусства балхаш.

Персональни выставка — живопись езараштa хьалхашка художнико дуи йола йоккха отчет, цун творчески гlуллакхий итог. Искусствоведий тернам чlоагlа тlаозаш яр выставка. Тlехьара художникаца вlашагlкхийтача хана выставкага хьажа баьхкараша дlайха дешаш дукха аьлар В. В. Лиьва творчествах, цун говзал лакхъяларах, карагlдаьннараш тlа юха ца а соцаш, дlахо толамаш далар лоаш, ловцаш даьхар цунна.

М. КОРИГОВА.

ПИОНЕРИЙ ХЬИНАР АЙДЕ

«Къонача ленинций общественни хьинар айдара пионерий цlеноа бу болх». Цу деца хетаьяр пионерийн школьникийн республикански Дворецо чакхъяьнкха конференци.

Цига къамаьлаш дьраша дийцар пионерий цlеной болхлоша пионервожатешца, хьехархошца, классал а школал а арахьарча балхий организатораша беча балхах, кхуашбоагlараштa а бераштa а, интернациональни кхетам баларах. Мехка Кхачан программа кхоачашъеча пионераша де дезарех, иштта кхыдарех.

С. АРЧАКОВ.

«БАЙНАРАША ШОАЙ IИНДАРГIАШ ДУТ»

Польски киноискусстве хьалхе лелаеча темайх я тlема тема, фашистски гlаьрахошта дукхьала латтара, турпалерча къовсама тема.

Кино, театра, телевидене режиссер волча Юлиан Дзедзинас шийн кхолламе эгара хьалха тlема тема хьоахаьй, «Мертвые бросают тень» яхача фильме. Прозаик а драматург а волча, гитлеровски концлагере ваьллача Андрияся Выдиовьске повесть ларде а даьца даьнкхад из.

...Цхьая малхбузен мехка кашмашка вlаьагl а лете «Малыша» саг вув. Тlаккха шийна укхаза наьха мехке коральча езачунга Сильвейга йоах цо: «Бокъо якха езаш вар со, Байлараш бехамга хьежаш бар».

Дукха ха хьалха, тlема шераша Дукхьакъоттара мугlарашка цхьана тlом беш хиннабар уж. Сильвия связной хиннай подпольни партайни организаце секретара Эдварда. Цул тlехьагlа партайни комитета членаца Гавласаца подпольни типографе дlахьожаю из. Шоаш гучабаьнначул тlехьагlа Павласе Сильвиййна яда гlо ду, хlаьта ше цига вув из. Сильвия дlайоал. Фашисташа партизански лагерь йолаю, ерригa отряд хlалакъяь. Подпольщикаш кхета болалу шоашта юкъе предатель волгах, бакъда, цхьанненa а дагадар из штаба начальник Конрад хург ма вий, аьнна.

Дукха шераш дlадахачул тlехьагlа «Малыша», ихьа а лехаш вув бенхамах удаш хиина предатель.

Цун блокнота тlара кораду цунна Сильвий адрес. Хlанз цхьана хала йиш йолаш ба уж, аьле, хеталу. Бакъда, Сильвия цу деррагача шерашка, Конрад предатель вий а ца хоаш, цун сесаг хиина хиннай. Хlанз цар наькъаш еррагача хана вlешагlкъаст...

Цу фильме ролаш ловзаю Хенрик Талара, Татьяна Сосна — Сарно, Ежи Сагака, иштта кхыбараша.

«ШАРЛИ ЛЮСИ»

Французски кинематографисташа вайна гойтаргья режиссера Аслли Каплана оттаь керда комеди.

...Массехк ди хьалха ше, йоккха хиларга хьежжа ца Iеш, Люсе наьха квартирашкара мlад еральккар, хlаьта анашен язваси кlалента вола цуя мар Шарль цу наьха маьлак юкейиса тlолхаш шийла ма иштта езагlа йохка гlерташ вар. Хlаьта тахан деза хlа керда «бlаьхийча йайха» вахар доладала дезаш дар пар... Французски цу кердача лента тlа беламерча комеде еррига элементаш я. Цун турпалашта Iовша езаш нийсъяла тарлу дукха тайп-тайпара халонаш.

Полицех лечкъа а лечкъаш, шоашта ца баллал хlама дlавих цар. Люси, кхьметтел, улица тlа иллеш даха а хьож, шийн «артистически» къонал дага а ехе.

Юххера а полице кхоач уж. Цига гучадоел боккъала царех миллионераш хилар а.

Гlулакх иштта дика чакхдоал аьлча хеталой а, из истори гlайгlане да. Цу мел долча тамашийначча хlамай юкъъоттиг дlалоацаш бараш цхьаь биса, ха яха ши саг ва. Эхь доацачев кънзачен мошенникий есараш хиннад царех. Нагахьа санна, цу хадача хана уж бlоахбеш безаш парна юкъе хиннабецаре, тамаш яр Шарли Люсия сий па доаш цу гlуллакха юкъера бовларе. Керттера ролаш ловзаю Даниэль Чанкальдев Жинет Гарсенен.

ЮХА А ЭКРАНАШ ТIА

М. Горьке цlерагlча киностуде 1980-ча шера даьккха «ХХ-ча бlаьшерен пираташ» яха художественни фильм да юха а Грозерча экранаш тlа.

Из фильм дезаденна хинарий торо хургья цlаьнка цкъа а актераш Петр Вельяминоваца, Талгат Нигматулинаца, Ройно Ареннаца, иштта кхыбараща вlашагlкхета.

В. КОВАЛЕВА.

СУРТА ТIА: «Байнараша шоай Iиндаргlаш дут» яхача фильмацара кадр.

ФЕ ХИЛА

21 сахьат доалаш Гудермесски районе хилар из. «Жигули» яхача легковой автомашина водителa, Дагестански АССР-е вахаш волча А. Б. Ибрагимова. Ростов — Баку наькъагlа водаш 830 километре кхьча ча хана наьгъа тlа латтача К-700 яхача трактора тlехьарча йоккхача прицепе цlатехий машен. «Жигуле» чу вагlа кхо пассажир вейнав, хlаьта водитель чlоагlа лозабаь корта а болаш больнице вихьав.

Дагадоххарех аьлча, из тайпа хlама дукхьашка нийсденнадац: транспортни средствай водителаша, транспорт наькъа тlа а юташ, наькъагlа гlолла делача вокха водителашта кхераме ца хилийтара дейш хlама а доацаш, дlаухаш йола моттигаш.

Шоллагlча дийнахьа Iуйрийна хайре технологически транспорта Старогрозненски управлене из прицеп йолга а К-700 яхача трактора водителa А. Н. Колышкова из наьгъа тlа латтийталга а. Прицеп ше доттийташ хилча, цунна Iотlаьхача 25—30 метр юкъ эшаш аварийн белгало йола знак оттае дезаш хиньяр А. Н. Колышков. Из цо ца даьд. Цудукхьа цхьаьдолча даькъе, из цу гlуллакха бехке а ва.

Хlара водитела сакхетам чу хила еза наьгъа тlа транспортни хатар хинначa сага новкъостал дара къахетаме уйла. Цхьабакъда, из уйла йоацаш ба вайна хlинз а цхьаболa водителаш. Цу тайпарча нахах дархlа мегаргвоаш ва Советски района заготовительни пункта директор Д. Мусостов. Цу районерча Зона яхача юрта юкъегlолла М-21 автомашенаца водаш, шина гlашлочов машен тlа а теха, царна новкъостал а ца деш, сихагlа цигара дlахьайдавалар дукха хо ца йодаш хьахий цо машен.

Тlаккха, лоаман наькъашка гlолла хеттача тайпара аттагlа йолчa машенца. Цудукхьа шуи йистте гlолла бодача наьгъа тlа ваьннача хана машен нийсса дlаяккхийта вlаштlехьа ца а доалаш, цу шувнах чуваха из шийн машен а тlехьа. Цига чlоагlа ловзавах Д. Мусостов больнице Iовжа. Хlаьта а, вийрна цlавенначул тlехьагlа, паччахьалкхен законагlа доагlача тайпара жоп дала-м дезаргда цун шийн дега къавал бехьан долаш.

Дlадахача кlирагlа (12 апрелера дена 19 апреле кхаччалца) НГIАССР наькъашка 16 хатар хиннад. 4 саг ве а ве. 18 сага [...]

НГIАССР МВД ГАИ.

Польски культура денош — СССР-е

ДоттагIало чудерзадаь вай юкъара цIа

Уж денош хlанз традици а хиина дlаоттад. Хlара хан цу массаза доаlен халкъа Польша кругли юбилейни болча шерашкен чакхдоах уж вай мехка. Укх шера белгалдоакхх цун 40 шу дизар. Хlаьта фашизм цхьана йохаь, Польша бошьоаша куктьяльник, 1945 ш. 21 апреле Москве кулгаш хадаьча доттагlала, вlашi новкъостала дара, тlом чакхбаьннечул тlехьагlа цхьана гlуллакхаш лeладара хьакъехьа даьча вай эгара хьалхарча Договора кругли шераш дузача шерашка советски культура Денош чакхдоах Польски Халкъа Республике.

АПН-о тахан Интерпресс яхача польски агентстваца цхьана, кеватех цар доагъалкхоаш лаьрхlа цу Деношта а цхьаболча цар доакъашхоех лаьца а кийчъяьча материалий цхьа дакъа.

Войцех ЖУКРОВСКИЙ.

1916 шера ваь Войцех Жукровский цlи хеза польски яздархо ва. Дуней шоллагlча тlема шерашка — польски антифашистски Дукхьален бlухо, Виртути милитари ордена Доккха Жlарг дейна вола халкъа Польски Бlун полковник, путешественник, Индонитае военни корреспондент. ПНР сейма депутат, сейма культурни революце вице-президент, «Халкъа Польша хьалъешпар» яхи эгара дезагlа дола правительствени совгlат даларца белгалваьккхав, цхьоалагlча степена ПНР Паччахьалкхен преме лауреат. 21 книжка — повестий, дувцарий, репортажий, эссе автор. Цун ворхl книжка, цу даькъе доалаш дола «Нйша денош», «Шерах цlераш хеттараш», «Тюрлистане есаралла наггар» яхараш санна дараш а СССР-е перевод ья да. Дешарашта йоавайт оаха Войцех Жукровскегара нийца интервью.

— Соахка декабре польско-советски доттагlала Обществa XI-ча съездо керда орган — ОПСД Ерригпольски совет хержар. Хьо цун председателалла вахав. Фу лаьрхlа вlашагlъелий из совет?

— Обществa керттерча правлене гlуллакхашта лостам тела безаш а цун инициативаш хьаллувца езаш а я совет. Цунна юкъебоагlа йоккхийча промышленни предприятей, хьалнаькен нагlриойи организацей викалаш. Вахара къаьст-къаьстача доакъошка тхона хетар эффективно хьаллоаттаду а хlаьта долче, тха болх аттача боаккхаш бола а низ хила йиш йолаш я тха керда орган. Дика хоаш ма дий, локерча инициативана никъ баккха цlьаза мел хала хул...

Тха балха тlа эгара эффективнегlа дар — уж я хlара денна хулаш долча вlашагlкхетарашка шоайла вlашиа боезийташ а, цу тайпара, советски вахара хьисап дукха а дикагlа кхетаде болалуш а йола польски советски писателашта, музыканташта, шахтерашта, болат лоаладерашта юкъера юкъарчал доацаш йола контакташ. Цу тайпара контакташ йолча хана къамаьлаш хул дезала а берий а хьакъехьа, обычеш йовз, шоайла доттагlал тоссалу.

— Хlаьта Хьа, писатель хиларех, цу тайпара доттагlий бий?

— Аз, бакъдар аьлча, доккхаз дергдар, нагахьа санна сай коллего, дукхача шерашка польски писателий Союза председатель волаш хьавоагlача, «Халкъашта юкъера машар чlоагlбарах» Ленински преми енна волча Ярослав Ивашкевича дараш миссел хlамаш вай халкъаш шоайла вlаши довзийтара де сайна мегача. Аз доттагlал леладаьд Александр Фадеевца, Константин Симоновца, бувзам доаттабаьб Михаил Шолоховца. Хlанз а, сай нах болча водаш санна, вода со белорусаш — Янке Брыль, Максим Танк, Алесь Адамович — болча. Массаза а къаьнарча доттагlашца санна хул Чингиз Айтматовца Юрий Рытхэуцен са вlашагlкхетар... Чlоагlа терко еш хьаш долаца да сона вай мехкий художникашцара хьоашали доттагlали. Тха безам бар польски литературах, кинох, искусства кхьча тайпаех дукхагlа дувца, тхоай мохк, цу даькъе Вавель, Виленув, Замостье, Фромборг яха цун архитектурни памятникаши хlанзарча Польша хозали дlагойта. Тха культура язза-чул тlехьагlа тхо дикагlа кхетаде, къаьстта а тха эмоциональность дикагlа кхетае йиш хургья советски доттагlашка.

Польша — из ба къональ мохк, хlана а 25 шу даланза ба укхаза баха дикъалагlа даьча нах. Цудукхьа лоархlаме да дlалхача халацара маьже мел дола, цхьайолча белгталарча этапе кхьметтел школьни учебникаш тlа а хьоаха ца деш дита хlамаш кагийча наьхен мехкарийн кертош чуя деташкен дlачудоккхар. Дукхьаа уж ца деш дуташ хиина халарах шоашта пайда нийцар лагирхой хьоа тувлабе гlайртача тха моастагlаша. Халкъа Республике Iо а баь хьалхнийнараша кхетаде деза тlом хьале хьалзагlа хинар, доазол дехьарча капитало йоацаеш хиина Польша фу яр, болх лаха Малхбузехьа баха дlаухаш хиннача, хьабе болх боацачен лаьтташ доацачен наьха Польша фу яр.

Машара шерашка мара кхоачашхила йиш йолаш яцар польски лаьтган тlара эргалонаш. Хlаьта из машар алхха вайна карагlдаьнна хlама хиина Iац, из да еррага социалистически содружестваца, эгара хьалха социализма оборонии низ хьабара керттера дуь шийн яlа тlа нйцача Советски Союза карагlдаьнна хlама а.

Аз массаза а кхетадеш дар, вай юкъара социалистически цlа, хlаьта цунна чура вайх хlа[...] вlамнга цlенош а, кхерамах лорадулургдар СССР тlема ниа мара боацилга. Цудукхьа гlерт со сай посте пайданагlадар яа могта дукхагlа де. Из безам сона бах тlом лаьттача хана деза, вай цхьана а долаш гитлеровски аьккхан садаькхача хана деза.

Дукха ха йоацаш тха совето йийцар халкъа Польша 40 шу дизарца дувзаденна хургйолча торжествашка Обществa дакъа лацара программа. ОПСД-ас иштта белгалдоаккхаргда шийн 40 шу дизар а. Цу юбилейни юкъагlа баха тlаьшаргъя Польша юха оттаечен индустриализаце йолаеннача шерашка цига болх баьча, Варшаве гlирсаш хьаьде, Керда Гута, Плоцкера мехкдаьтта чакхдоаха комбинат, итташ кхы йола объекташ хьалъоттае новкъостал даьча советски къахьегама ветераний группа.

Соахка ноябрь бетта дена болх дlаболабаьча, польско-советски доттагlала Обществa «Сотрудничество» яхача издательства укх шера арахеца лерхl 19 цlи йола арсийн советски классика произведенеш, хlаране 50 эзар экземпляр тираж а йолаш.

Вайна юкъерча гlуллакхий формаш, чулоацам, масштабаш массе тайпара я. Цар гlуллакх де деза вай халкъашиа цар культураши дlахо вlаши гаргадахара.

(Интерпресс—АПН).

Варшава.

Редактора зам. М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 АПРЕЛЬ

II ПРОГРАММА

17.15 — Советски Союза Героя. Кинопрограмма.

18.10 — «Дуней халкъашта юкъера обозрени» (гlалгlай меттала).

18.25 — «Нохч - ГIалгlайчен ди».

18.45 — Фильм.

18.50 — Кагирхой барт цlа хилара дунеи халкъашта юкъера ди. ВЛКСМ Нохч - ГIалгlай обкома хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева къамаьл дергда.

19.00 — Дезалера педагогика. «Структурни доакъей бокъонаш йолаш».

25 АПРЕЛЬ

II ПРОГРАММА

17.10 — «Ший, белгаьла йола стихаш». Телефильм.

17.30 — «Талант кхоллар».

18.00 — «Атеист» (гlалгlай меттала).

18.25 — «Нохч - ГIалгlайчен ди».

18.45 — Киножурнал.

18.55 — Хьайбаш лелабар — ударни фронташ. «Термаш цхьаьтарра — хьоинхамаш тайп-тайпара» (нохчий меттала).

19.25 — «Даьхен патриотизм кхобе». Лядархой беседа.

20.00 — «Вайса дешъала хийла шун, берашl».

20.10 — Документальни фильм.

РАДИО

24 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

6.50 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

6.55 — Хоамаш. Хаоттамаш бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.

8.23 — «Сердало» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (гlалгlай меттала).

8.30 — Кавказа халкъий эшарий (гlалгlай меттала).

9.15 — «Карьероуправлениега гlолла болча боалама» (нохчий меттала).

9.30 — «Къона зенимка» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).

16.00 — Передачай программа. Хаоттамаш бола хоам (эрсий меттала).

16.15 — 1-ча пассажирски автотранспортни предприятеш къахьегаттарашта латадаь дола концерт (нохчий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

18.30 — «Юртара самцо» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — И. Косеева «Ануминае» яха оперетта.

17.30 — «Халкъ» делгаяьбнка литературни передача.

18.10 — Тха музыкальни гаперей.

25 АПРЕЛЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

6.55 — Хоамаш. Хаоттамаш бола хоам (эрсий меттала).

8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.

8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.

8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).

8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).

8.35 — Иллеш, эшараш, назмаш (нохчий меттала).

11.15 — «Социалистически дикараш. Мишта кхоачашду уж». Корреспонденци (гlалгlай меттала).

15.10 — «Варттайнача денне» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).

15.30 — «Денна темагlа» (эрсий меттала).

16.00 — Передачай программа. Хаоттамаш бола хоам (эрсий меттала).

16.01 — Дуней халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала).

16.15 — «Юрта боахама къахьегамхошта». Концерт (гlалгlай меттала).

16.45 — «Къахьегарга хьежжа рузкъа кхачар — социализма керттерча принципех цаl». Беседа (эрсий меттала).

18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).

18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

18.20 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала).

18.30 — «Бlаьстене дlадоа» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — Анатолис. «Сиее а Малхоеш курганe» яха радиофильм.

17.30 — «Лаинь делгаяьло». Литературни передача.

18.15 — Тха музыкальни гаперей.

Хоттамаш

Тахан республике гlолла Грознен хувцалуш моркаш а йолаш. Йоачан а йорпаш, малхбоалехьара секунда 5—10 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гlолла 10—15, Грозне 13—15 градус йlовхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанен лоамен кхоаленаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка лаьгlо догlа а долхаш, къулбаседа - малхбоалехьара секунда 3 — 7 метр сиха мух а болаш, фегара температура буйсашна 2—7, деношка 7—12 градус йlовхал а йолаш ха латта тарлу.

Метеостанца.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителей — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностей транспортей — 2-85-01; юрта бохама — 2-47-64; культура — 2-64-75; кехаий — 2-85-64; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-85-01; сельского хозяйства — 2-47-64; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадува шинареи, ерен, шоаттен деношка

СФ02194. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1661.